№ 172 (754)

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб Колас

Пятніца, 17 верасня 1999 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Кошт: у кіёсках і крамах — 20000 руб., па падпісцы — 11000 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Надвор'е

17 і 18 верасня пераменная воблачнасць, па паўднёвым захадзе невялікі дождж. Вецер пераменных напрамкаў, 3—8 м/с. Тэмпература паветра ўначы — +2...+7, па паўночным усходзе замаразкі да 0...-2; удзень — +12...+17.

Незлобивые заметки

Семен БУКЧИН

Белорусский там-там

Вы слышите, читатель, грохочут барабаны? Пора, дружок, становиться в строй. Хватит уже этой болтовни про диктатуру, демократию и несчастный белорусский язык! Пришло время настоящих мужчин и патриотов!

Генерал Сиваков принял решение об "исключении предпосылок по возникновению чрезвычайных ситуаций социального характера и осуществлению террористических актов на территории Республики Беларусь".

А вы знаете, что это такое — "исключение предпосылок по возникновению"? С позиций нормального русского языка — бюрократическая тарабарщина и не более. Но если вдуматься, если осознать по-настоящему, то дело пахнет не иначе как чрезвычайным положением.

А вы как думали? Полагали, все хиханьки да хаханьки будут? Нет, уважаемый, время наступает серьезное. Конечно, жилые дома пока взрывают в России, в Москве. Но кому же неизвестно, что Беларусь — это без пяти минут часть России? Люди Басаева, небось, уже и в Минск переправили не одну сотню килограммов взрывчатки. Знают, собаки, кто самый верный друг российского народа, потому и готовят подкоп под него. Может, уже и на Дрозды замахиваются, на жизнь Самого, поскольку знают наверняка, кто будет после Ельцина править в Кремле... Да зачем им этот квелый старикан? Вот Наш, молодой, полный сил и энергии, — это действительно для них угроза!

И как же это своевременно. Посажен Чигирь, сидит Климов, пропал Захаренко — теперь эти басаевские агенты показали бы себя во всей красе, воспользовались бы наверняка ситуацией. Теперь главная задача — под грохот московских взрывов остальную оппозиционную публику прищучить! Очень удобный момент!

Да и какая может быть оппозиция, какой может быть разброд в обществе, какие переговоры со смутьянами, когда Родина в опасности? Вот Михаил Леонтьев, комментатор ОРТ, абсолютно правильно выражается: "Мочить надо этих гадов!" И как закончил передачу замечательно - песней "Вставай, страна огромная!".

Да, началась третья Отечественная война! Оно, конечно, может, и не очень хорошо, что комментатор телевидения московского выражается, как на воровской малине. Но ведь время какое! Можно, пожалуй, и на телевидении выражаться определеннее. Кого мочить? Разумеется, этих, черножопых!

Ах, какое время замечательное! Его, Главного нашего, время! Что это за дела — тупоголовым председателям колхозов раздавать по селектору указания, где гречку, а где овес сеять?

Война! Дисциплина и порядок! Всеобщая мобилизация! Вот Его стихия!

Все в строй! Р-р-разговорчики! Справа налево расс-считайсь! Грудь четвертого человека!

И прежде всего эту гнилую интеллигенцию призвать! В застиранном хэбэ и драных сапогах не очень-то про мову поболтаешь. О жратве, о ложке затирки мечтать будешь как о великом счастье!

И какое же это наслаждение крикнуть какому-нибудь Лебедько, демократу гребаному: "Как стоишь, скотина? Сми-и-и-рна!" И хорошо бы при этом в физиономию заехать кулаком! Чтоб помнил, зараза, где его настоящее место. В строю!

Под московские взрывы вообще хорошо бы объявить кампанию по борьбе с басаевскими агентами в Беларуси. И к внешности некоторых так называемых оппозиционеров не худо бы присмотреться. Тот же Шушкевич, к примеру, выдает себя за коренного белоруса. А ежели повнимательнее приглядеться — это же кавказец самый настоящий! Только маскируется, гад, под белоруса! А Шарецкий? Это же вообще моджахед отъявленный! Воин Аллаха! В Литву сбежал, и там этих исламских фанатиков объединяет, войну, священный джихад, против Беларуси готовит.

И Богданкевич, и Гриб, и Гончар — это все, несомненно, басаевские агенты. И расправа с ними должна быть по законам военного времени! Военный трибунал! Тройка! И чтоб сразу приведение в исполнение. Без всяких апелляций!

Нет, как все-таки здорово выручил Его этот Басаев! Такая гнусная тишина стояла. И этот Вик из ОБСЕ со слюнявыми нравоучениями про опыт европейской демократии, про необходимость соблюдать какие-то правила так надоел, так надоел... И вот на тебе, подарок судьбы — третья Отечественная!

Может, послать Басаеву благодарственную телеграмму? Нет, еще рано, с этим надо погодить, хотя Басаев — человек неглупый, понимает, как нужно взнуздать эту глупую Россию, пренебрегшую нашим белорусским опытом.

А вот кого бы и следовало пригласить на Белорусское телевидение, так это Михаила Леонтьева из Москвы. За одну только "Священную войну" никаких долларов для него не жалко. Зимовский уже явно состарился, зубы повыпадали, куда ему, пора гнать со двора негодную дворнягу...

Бьют барабаны. Звучит во всю мощь белорусский там-там. И в "Рэзанансе" уже не Зимовский, а Михаил Леонтьев "мочит" всех врагов.

Весь народ стоит в строю по стойке "смирно". Ракеты нацелены во все стороны, кроме Ирака и Ливии. Тяжелые бомбардировщики утюжат чертову Чечню. Демократы и оппозиционеры из БНФ и ОГП гибнут в кавказских горах, защищая белорусский народ.

И вот на белом коне ("Мерседесе", "Линкольне") Он въезжает в Кремль. И Ельцин подобострастно кланяется Ему и отдает ключи от государства. Народ бросает шапки в воздух. И хочется жить! И послать победную телеграмму Клинтону. А потом в Шклов...

Звучит белорусский там-там.

Памяць

17 верасня Генадзю Карпенку споўнілася б 50 гадоў

Гэта тая рыса, тая мяжа, якая акрэслена вызначае жыццёвы шлях. Зразумела, бываюць і нешматлікія выключэнні. Але ў 50 — самы час падводзіць самыя сур'ёзныя, самыя патрабавальныя да асобы вынікі.

На жаль, Генадзь Дзмітрыевіч не дажыў да гэтага дня. Яго жонка Людміла неяк распавядала, што незадоўга да трагічнага дня яна спыталася ў мужа: "Як будзем святкаваць твой юбілей?" Ад адказу Карпенка адмахнуўся. У яго і сапраўды не было часу пра гэта думаць. Ён вельмі шмат працаваў. А тое, што ён выносіў на людзі, ёсць толькі невялічкая частка таго, пра што ён думаў, над чым разважаў, з чаго рабіў няпростыя высновы.

У Генадзя Карпенкі было шмат сяброў. Яго паважалі нават тыя, хто думаў і паводзіў сябе інакш, чым ён. І гэта нікога не здзіўляла, паколькі такі ўжо ён быў чалавек...

Сёння мы друкуем выказванні некаторых добра вядомых у нашай краіне людзей, якія расказваюць пра Генадзя Дзмітрыевіча, пра тое, якім ён быў і якім застаўся і назаўсёды застанецца ў іх памяці. Зразумела, што гэтымі ўспамінамі мы не абмяжоўваемся. Яшчэ неаднойчы наша грамадства будзе звяртацца да постаці Генадзя Дзмітрыевіча Карпенкі, а ягонае імя яшчэ не адзін раз будзе ўзгадвацца на старонках "Народнай волі"...

Уладзімір ГЛОД.

Это была его основная черта: хочу и могу

Петр ВИТЯЗЬ,
вице-президент АН Беларуси, академик, лауреат Государственной премии БССР:

Я познакомился с Геннадием Карпенко при следующих обстоятельствах. Он пришел ко мне и сказал: "Хочу работать в области новых материалов". Тогда я его еще не знал, но очень хорошо почувствовал это желание: хочу работать. Это был человек по имени "хочу".

Он сразу начал активную деятельность, готовил докторскую диссертацию. Он сказал: "Хочу внедрять", и создал технологию нанесения покрытия на зубопротезы для медицины. По сути дела, эти работы начались с него. Ему первому в республике была выдана лицензия, и уже потом начались работы во многих республиках Союза.

Он проработал у нас некоторое время и сказал: "Я чувствую, что могу большее. Может быть, я пошел бы на завод". "Куда? — спросил я его, — Наукой надо заниматься". Карпенко подумал, приходит ко мне и говорит: "Хочу попробовать, может быть, я поработаю директором". И стал директором молодечненского завода.

На этом заводе Карпенко смог объединить людей, и с его участием дела пошли на поправку. Много сделал он и для института порошковой металлургии. Но став директором, он сказал: "Хочу еще большего" — и пошел в депутаты.

Это была его основная черта: хочу и могу. Все, за что брался Карпенко, он доводил до конца.

Геннадий Карпенко всегда помогал людям, даже малознакомым. Он по-доброму относился не ко всем, а к каждому.

Наши представления о жизни, политике не всегда совпадали. Я считал, что заниматься надо экономикой, а политикой — только в тех рамках, которые выгодны народу. Мы много дискутировали, и я не всегда разделял его убеждения.

Карпенко говорил: "Я в колесе, и должен бежать впереди колеса. А если выскочу, то останусь в стороне". Так и получилось. Он хотел больше, чем мог...

Пачуццё, якое ўзнікала да Карпенкі ў людзей недалёкіх, была зайздрасць

Генадзь БУРАЎКІН,
пісьменнік:

Карпенка, безумоўна, быў адной з яркіх постацей у Беларусі. Ён быў асобай. Усе тыя, якія пасля яго дарваліся да ўлады, былі ўмелымі чыноўнікамі, умелымі халуямі, кім заўгодна. Але не асобамі...

У мяне заўсёды было ўражанне, што ён ні ў кога не выклікаў нянавісці. Верагодна, самае страшнае пачуццё, якое ўзнікала да яго ў людзей недалёкіх, якіх можна назваць ягонымі палітычнымі праціўнікамі, нават не апанентамі, была зайздрасць. Зайздрасць да таго, што ён мае думкі, умее выказаць гэтыя свае думкі. А потым, мне здаецца, нават была зайздрасць проста як да чалавека, да мужчыны. Чалавека смелага, адкрытага, высокага росту. Яны ж усе дробненькія. Былі дробненькія і засталіся. Прычым дробненькія не столькі сваімі целамі, колькі сваімі душамі, сваімі ўчынкамі, сваімі паводзінамі і сваім халуйствам.

Мы з ім сябравалі. І я кожны дзень адкрываў у ім нешта новае. У адносінах з блізкімі людзьмі Карпенка быў вельмі просты. Падчас мне нават здавалася, што ён спецыяльна хаваў сваю яркасць, каб не пакрыўдзіць кагосьці...

Просто Человек

Игорь ЖЕЛЕЗОВСКИЙ, многократный чемпион мира, президент Параолимпийского комитета:

К сожалению, я не слишком часто общался с Геннадием Дмитриевичем. Но прекрасно помню, как он приехал к нам в Параолимпийский комитет. Как раз накануне отъезда ребят в Атланту. Мы не поехали, как это традиционно бывает, к каким-то памятникам или по местам боевой славы, а просто собрались в неофициальной обстановке. Геннадий Дмитриевич, несмотря на то, что занимал высокий пост в государстве, поздоровался с каждым спортсменом, пожелал успехов, удачи. Самое удивительное, что он почти целый день провел вместе с нами, с командой. А непосредственно перед отъездом сказал теплые напутственные слова. Думаю, не только я, многие ребята были этим приятно удивлены...

Он пришел к спортсменам-инвалидам не как министр или замминистра спорта, которые обычно заезжают в последний момент, желают успехов и тотчас же уезжают по своим делам. Параолимпийский спорт всегда находился как бы в тени. Мы не большой спорт, на который все, в том числе и государство, обращают внимание. Визит Геннадия Дмитриевича был не показушно-чиновническим знаком, а в какой-то степени отеческой заботой...

Работая в Молодечно, Геннадий Дмитриевич помогал многим нашим спортсменам-инвалидам, улучшал их жилищные условия... Словом, относился к спортсменам по-человечески...

Мне кажется, этот добрый и большой человек вообще искренне относился ко всему, что делал. Он всегда и везде вел себя не как высокопоставленный чиновник, а просто как Человек. А это, согласитесь, очень важно...

Сэрца баліць, што яго няма сёння з намі

Ніл ГІЛЕВІЧ,
пісьменнік:

Наша знаёмства пачалося завочна. Набліжаліся выбары ў Вярхоўны Савет Беларусі. Па Красненскай акрузе на Маладзечаншчыне ў ліку сямі прэтэндэнтаў на мандат дэпутата значыўся і я. Раптам даведваюся пра нечаканую падтрымку: невядомы мне дырэктар завода ў Маладзечне Генадзь Карпенка аддрукаваў — і ў досыць вялікай колькасці — біяграфічную ўлётку пра маю міласць. Знаходжу яго тэлефон, звязваюся, каб падзякаваць.

— Я палічыў гэта сваім абавязкам, — чую спакойны голас Генадзя Дзмітрыевіча. — Я хачу, каб вас выбралі, там вы больш патрэбны, чым вашы амбітныя маладыя канкурэнты. Яны гэтага не разумеюць, пра сябе думаюць, а трэба пра Беларусь думаць — што ты для Беларусі зрабіць зможаш, заняўшы месца ў парламенце?

"Трэба пра Беларусь думаць" — гэта мяне ўразіла моцна і светла. Не часта ў жыцці мне даводзілася пачуць такое.

Спаткаліся мы ўпершыню ўжо на сесіі Вярхоўнага Савета. Пазнаёміліся і пасябравалі адразу — проста і лёгка, без нейкіх "пераходных" этапаў. Таму што ён быў повен якойсьці магнетычна-прываблівай сілы; жыццярадасны, энергічны, святлісты, ён і прыйшоў у свет дзеля дружбы і сяброўства, дзеля яднання з людзьмі на грунце дабрыні, любові і высокай веры ў чалавека. Яго вялікае сэрца на іншае было не здольнае; ды і з яго волатаўскай постаццю іншае — дробнае, нікчэмнае, зласлівае — не ўвязвалася. За дзевяць гадоў знаёмства і дружбы я шмат разоў быў сведкам, як яго паважаюць і любяць людзі — дакладней, як яму плацяць наўзаем дабрынёй і ласкай.

Народная мудрасць кажа: "Сябры пазнаюцца ў бядзе". Калі летам мінулага года я апынуўся ў бальніцы, — адным з першых мяне праведаў Генадзь Карпенка. А затым на працягу цэлага паўгода забяспечваў мяне каштоўным лекавым прэпаратам для ўмацавання сэрца.

Тады, у тую бальнічную палату, ён зайшоў да мяне як само ўвасабленне фізічнага і духоўнага здароўя нацыі і як сам наказ боскі, што духам падаць не трэба, што будзе свята і на нашай беларускай вуліцы. Не хаваючы захаплення, я любаваўся ім і радасна думаў: якое гэта шчасце, што ў нас у лёсавызначальны момант гісторыі народа і краіны ёсць такія слаўныя людзі, такія разумныя дзяржаўныя мужы, такія выдатныя грамадзяне і патрыёты! Колькі ён і такія, як ён, яшчэ зробяць для Беларусі!..

Божа высокі і ўсемагутны, як Ты дапусціў такое, што яго няма сёння з намі, што да яго першага юбілею сябры пішуць не віншаванні, а ўспаміны?!.

Геннадий Дмитриевич был занят проблемой маленьких людей. На фоне большой политики...

Владимир БЕЛЯКОВ,
депутат Верховного Совета 13-го созыва, председатель комитета по проблемам здоровья Национального исполнительного комитета РБ:

Я знал Геннадия Карпенко более пятнадцати лет. Познакомились мы, когда он обратился ко мне как пациент по поводу тонзиллита. Ему нужно было удалить миндалины. Геннадия Дмитриевича положили ко мне в клинику и прооперировали. Я зашел к нему через два часа и принес мороженое — после такой операции обычно рекомендуют съесть что-то холодное. Геннадий съел мороженое и спросил: "А сало можно есть?" И с тех пор каждый раз, когда мы с ним встречались, он говорил шутя: "Давай поедим сала".

Геннадий Карпенко всегда старался помочь людям. Как-то звонит мне и спрашивает: "У тебя знакомые есть в колхозах? Может быть, дадут моим старушкам картошки..." Я ответил утвердительно. Но моя помощь в тот раз не понадобилась — ему привезли картошку из Молодечно. Мне кажется, Геннадий Дмитриевич был занят проблемой маленьких людей. На фоне большой политики...

С ним легко было находить общий язык. Например, если ехали на машине и видели, что кто-то голосует, он всегда останавливался, говорил: "Давай подвезем". Вроде бы небольшое дело — подвезти человека. Но, мне кажется, именно такие мелочи и характеризуют его как человека...

Это был большой красивый человек, который всегда улыбался

Лика ЯЛИНСКАЯ,
певица:

В период, когда Геннадий Карпенко был мэром Молодечно, я часто приезжала в этот город и выступала там с концертами. В то время я часто встречалась с Геннадием Карпенко. Это был большой красивый человек, который всегда улыбался.

Почему-то мне больше всего запомнилась наша случайная встреча в Москве в аэропорту. Мы летели из Москвы в Минск вместе и пили шампанское. Я и сейчас представляю себе Геннадия Карпенко улыбающимся...

Благодаря ему появилось так много новых имен

Михаил ФИНБЕРГ,
руководитель Государственного оркестра Республики Беларусь:

Я помню, как я встретился с Геннадием Карпенко около окружного Дома офицеров, и тогда в течение трех минут был решен вопрос о проведении первого Национального фестиваля белорусской поэзии и песни. С тех пор этот фестиваль прошел уже пять раз. Геннадий Карпенко был инициатором проведения этого фестиваля и многое сделал для того, чтобы фестиваль жил и работал. Благодаря ему появилось так много новых имен, которые сегодня очень известны в Беларуси. Именно благодаря Карпенко появились люди, которые много сделали для развития белорусской национальной песни.

Падпіска на "Народную волю" прадоўжана да 20 верасня

Нагадваем: улічваючы збяднеласць людзей, рэдакцыя ўвяла льготны індэкс 63429 для пенсіянераў, інвалідаў, а таксама тых падпісчыкаў, хто быў з намі на працягу ўсяго І поўгоддзя ці III квартала гэтага года.

Спешите, чтобы не опоздать!

Вы не хотите, чтобы у вас пропадали газеты из почтового ящика? Или Вам удобно забирать газету самим в любое время в любом киоске "Союзпечати"? А может, просто решили сэкономить? Тогда можем предложить вариант, который, надеемся, вас заинтересует.

Минчане могут подписаться на "Народную волю" на IV квартал до 23 сентября включительно. Это можно сделать в ряде торговых точек по более низкой, чем на почте, цене. При этом, подписываясь на IV квартал, вы сэкономите 135 тысяч рублей по льготному индексу (63429) и 165 тысяч рублей — по индивидуальному (63222). Решитесь оформить подписку на месяц — все равно сэкономите.

Вот список торговых точек, в которых можно еще успеть оформить подписку на нашу газету:

1. Октябрьский пункт подписки	ул. Жуковского, 5, корп. 1
2. Партизанский пункт подписки	ул.О.Кошевого, 8
3. Первомайский пункт подписки	пр-т Ф.Скорины, 113
4. Фрунзенский пункт подписки	ул.Романовская Слобода, 9
5. Магазин № 1	ул. Жуковского, 5
6. Магазин № 2	пр-т Ф.Скорины, 44
7. Магазин № 3	пр-т Ф.Скорины, 76
8. Магазин № 4	ул.Ленина, 15
9. Магазин № 6	ул.Филимонова, 1
10. Магазин № 7	ул.Я.Коласа, 69
11. Магазин № 8	ул.Сурганова, 40
12. Магазин № 9	пр-т Рокоссовского, 140
13. Магазин № 11	пр-т Пушкина, 77
14. Магазин № 12	ул.Кижеватова, 80
15. Магазин № 13	ул.Калиновского, 82, корп. 2
16. Магазин № 14	ул.Володарского, 22
17. Магазин № 15	ул.Танковая, 16
18. Магазин № 16	ул.В.Хоружей, 24
19. Магазин № 17	ул.Некрасова, 35
20. Магазин № 18	станция метро "Площадь Победы"
21. Магазин № 19	пр-т Машерова, 51, корп. 1
22. Магазин № 20	ул.Есенина, 16
23. Магазин № 21	станция метро "Пушкинская"
24. Магазин № 23	ул.Славинского, 39
25. Магазин № 24	ул.Жилуновича, 31
26. Магазин № 25	ул.К.Маркса, 21
27. Киоск № 34	г-ца "Минск", пр-т Ф.Скорины, 11
28. Киоск № 136	станция метро "Я.Коласа", выход к Академии физвоспитания
29. Киоск № 187	г-ца "Беларусь", ул.Сторожевская, 15
30. Киоск № 262	г-ца "Планета", пр-т Машерова, 31
31. Киоск № 78	г-ца "Юбилейная", пр-т Машерова, 19
32. Магазин № 10	ул.Осипенко, 2
33. Магазин № 25	ул.К.Маркса, 21

Заметим, что если в какие-то дни Вы не сможете забрать выписанную газету, ее будут хранить для Вас в течение всего подписного периода.

Если Вы хотите что-то уточнить, звоните, пожалуйста, по телефону **227-88-41** ("Белсоюзпечать", участок подписки).

Трывожны каментарый

Ці будзем з бульбай і малаком?

Ні бравурныя заявы высокіх асоб, ні шумныя, вясёлыя "Дажынкі", да якіх з размахам рыхтуецца ўся "вертыкаль", не ў стане заглушыць трывогу людзей. Ці будзем зімой з хлебам, бульбай, малаком? Вось што турбуе гэтай восенню беларусаў.

Пра неўраджай збожжавых мы ўжо пісалі. Нагадаем, што зерня сабрана ўсяго 3,7 мільёна тон. Гэта самы нізкі паказчык за апошнія 20 гадоў. Калі летась ураджайнасць склала 23,4 цэнтнера з гектара, а некалькі гадоў таму яна была за трыццаць, дык сёлета — усяго 17,3 цэнтнера. Ужо нават і не помніцца, калі на Беларусі мелі такі нізкі збор зерня. І не трэба ўсё спіхваць на надвор'е. Ёсць прычына больш важкая.

Цяпер ідзе копка бульбы. Вынікі таксама не радуюць. На 14 верасня "другі хлеб" быў сабраны з 23,59 працэнта палеткаў, сярэдняя ўраджайнасць склала 109 цэнтнераў з гектара. Заўважым, што летась яна была на гэты час 143,9 цэнтнера. А мінулы ж год таксама быў далёка не лепшым. Такім чынам, амаль у паўтара раза менш накопваем бульбы ў параўнанні з мінулым годам, таксама не вельмі ўраджайным. Адсюль — змрочныя перспектывы. Любому зразумела, што цэны на бульбу, традыцыйна танны беларускі прадукт, надыходзячай зімой могуць узляцець надта высока.

Не радуюць перспектывы і з прадуктамі жывёлагадоўлі. Вядома ж, што малако ў каровы на языку: як накармілі, так і надаілі. Дык як справы з нарыхтоўкай кармоў? На 14 верасня скошана толькі 48 працэнтаў траў другога ўкосу. Летась на гэты час яны былі скошаны з 68 працэнтаў плошчаў. Сена пакуль нарыхтавана 63 працэнты, сенажу — 59, сіласу — 5, травяной мукі — 42 працэнты. Гаспадаркі мелі на справаздачную дату па 9,58 цэнтнера кармавых адзінак на адну ўмоўную галаву жывёлы. Летась на такі час было 12,5. І то да вясны ў многіх калгасах і саўгасах кармоў не хапіла. Што ж будзе гэтай зімой?

А тым часам у краіне ідзе падрыхтоўка да шумлівых, вясёлых "Дажынак-99", якія будуць гудзець у Шклове 24—25 верасня. Як паведамляе прэзідэнцкая газета, на святы прыедуць мастацкія калектывы з Расіі, Украіны, Малдовы, амаль усе вядомыя беларускія выканаўцы — усяго чакаецца дзве тысячы артыстаў. Афіцыйныя дэлегацыі абласцей і госці складуць каля сямі соцен чалавек. Іх будуць абслугоўваць тысяча васемсот гандлёвых работнікаў.

Навошта ж наладжваць такі шумлівы, з цыганскім размахам балаган? Каб заглушыць трывогу людзей пра хлеб надзённы?

Вядома, адзначаць "Дажынкі", ушаноўваць працаўнікоў вёскі трэба. Абавязкова трэба. Але ці так? Хіба дарэчы вясёлыя песні і пляскі ў год неўраджаю? Ці не лепш было б павесці сур'ёзную размову аб тым, чаму адбываецца такі заняпад сельскай гаспадаркі? Альбо абагульніць набыткі тых гаспадарак, якія змаглі ўсё-такі сабраць багаты ўраджай?

А колькі грошай выкінута на падрыхтоўку "Дажынак"! На адно добраўпарадкаванне Шклова, у якім наладжваецца гулянка (менавіта такое слова напрошваецца ў даным выпадку), выдзелены настолькі вялізныя сродкі, што лепш было б закупіць на іх збожжа і бульбу.

Алесь ДРАБЧУК.

P.S. Калі каментарый стаяў ужо ў паласе, у рэдакцыю дайшлі чуткі аб адмене "Дажынак".

Напачатку кастрычніка ў Мінск прыбудзе спецыяльны дакладчык па Беларусі Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ)

Як стала вядома, 4—6 кастрычніка Мінск мае намер наведаць спецыяльны дакладчык па Беларусі Палітычнага камітэта Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ) Вольфганг Берэндт. Мэта прыезду высокапастаўленага міжнароднага чыноўніка, як вынікае з дакументаў ПАСЕ, — "працяг працэсу палітычнага дыялогу".

Нагадаем, што ў лістападзе 1998 года з адпаведнай місіяй Мінск ужо наведваў Роберт Антрэтэр, які займаў тады пасаду спецыяльнага дакладчыка па Беларусі Палітычнага камітэта ПАСЕ. Дарэчы, абодва яны, — і Р.Антрэтэр і В.Берэндт — прадстаўляюць у ПАСЕ Германію. Яшчэ раней, у красавіку 1999 года, Савет Еўропы запрашаў прадстаўнікоў Беларусі — Вярхоўнага Савета 13-га склікання і Нацыянальнага сходу — на разгляд беларускага пытання ў Страсбург, а сёлета ўлетку, як вядома, у межах працэсу палітычнага дыялогу праходзіла канферэнцыя ў Бухарэсце.

Уладзімір ГЛОД.

Гродзенскія прадпрымальнікі маюць намер працягваць страйк да канца верасня

Амаль 2 тысячы гродзенскіх прадпрымальнікаў прынялі рашэнне прадоўжыць страйк да канца гэтага месяца.

Як паведаміў БелаПАН старшыня свабоднага прафсаюза прадпрымальнікаў "Паўднёвы" (Гродна) Валерый Леванеўскі, рашэнне аб працягванні страйку ў кастрычніку—лістападзе 1999 года, магчыма, будзе прынята ў апошніх чыслах верасня. Яно будзе залежыць ад таго, ці падпішуць улады праект Дэкрэта кіраўніка дзяржавы "Аб некаторых захадах па ўпарадкаванні працы індывідуальных прадпрымальнікаў пры рознічнай рэалізацыі імі нехарчовых тавараў", які быў прадстаўлены на разгляд у дзяржаўныя інстанцыі 13 верасня г.г.

Як заявіў В.Леванеўскі, прадпрымальнікі маюць намер падтрымаць агульнарэспубліканскія акцыі пратэсту 22 і 30 верасня, якія будуць суправаджацца спыненнем працы ўсіх рынкаў краіны. Для гэтага, паводле слоў В.Леванеўскага, трэба стварыць адпаведныя структуры прафсаюзаў ва ўсіх рэгіёнах Беларусі, чым ён і займаецца зараз.

Вольга КАНДРАЦЬЕВА.

На Брэстчыне закупляюць бульбу ў насельніцтва

У Брэсцкай вобласці распачалася кампанія па нарыхтоўцы бульбы ў насельніцтва. Аблспажыўсаюзу даручана закупіць у жыхароў 100 тысяч тон "другога хлеба". Улады тлумачаць гэта не толькі нізкай ураджайнасцю бульбы, але і тым, што сёлета бульба спатрэбіцца вобласці для абмену на збожжа: Брэстчыне не хапае 280 тысяч тон фуражнага і больш за 40 тысяч тон харчовага збожжа.

Як стала вядома БелаПАН, аблвыканкам і райвыканкамы вобласці прынялі пастановы, якімі прадугледжваецца закупка лішкаў бульбы ў насельніцтва. Напрыклад, у Бярозаўскім раёне старшыням сельсаветаў і вясковым старастам даручана складаць спісы людзей, якія жывуць на іх тэрыторыях, і праводзіць сярод іх растлумачальную працу. Грамадзян будуць заклікаць прадаць "лішнюю" бульбу дзяржаве па 50 тысяч рублёў за 1 кілаграм, у той час як камерсанты прапаноўваюць у паўтара-два разы больш. Райаддзелу міліцыі Бярозаўскага раёна даручана не дазваляць несанкцыянаваны вываз бульбы за межы раёна. Больш таго, паводле рашэння мясцовага райспажыўсаюза, у хуткім часе камбікорм, муку і некаторыя іншыя прадукты ў сельскіх крамах можна будзе набыць толькі ў абмен на бульбу.

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

Паэт і час

Анатоль ЗЭКАЎ

Майму Сучасніку

Як нехта высока ляйчыну
над нашай Айчынай занёс.
Зрабіў ты хоць што для Айчыны,
каб крыху аблегчыць ёй лёс?
Аднойчы такое пытанне —
і, пэўна, ўжо блізка той час! —
прад намі няўмольна паўстане,
і мусім трымаць мы адказ
за кожны апраны учынак,
што здзейсніш без Бога ты,
каб любая наша Айчына
была незалежнай заўжды.

Навошта?

Навошта шчэмімся ў Расію,
няўжо не ўцямілі дагэтуль:
Расія стала ўжо Прасіяй
перад усім багатым светам?
Няўжо мы самі не з вусамі,
няўжо мы злоткі ўжо такія,
што пнемся у адбыткі самі,
каб незалежнасць здаць Расіі?
Няўжо нас воля падкасіла,
што жыць без хамута не хочам
і зноўку лезем у Расію,
адкуль ледзь вылезлі аднойчы?
Калі ж крамлёўскі трон казусны
і мройца вяршынай славы,
няўжо за гэта ўсе мы мусім
у рабства здаць сябе й дзяржаву?

* * *

Варажы тут, як хочаш,
ды вядомы адказ:
той, хто здрадзіў аднойчы,
зноў здрадзіць не раз.
Пакуль маеш ты ўладу,
ён пачне ці збажыць,
будзе верай і праўдай,
як сабака, служыць —
толькі б жыць як карыта,
дзе ўежа спакон;
калі ж ты будзеш біты,
не нагою і ён.
Пне, бы злейшы твой вораг —
так не можа і звер...
Ты прыгрэў яго ўчора.
Хто прыгрэе цяпер?

Народны фронт і народ

Жыццё не распісаць на нотах.
Палітыка — не ўлада нот.
Народны Фронт не стаў народным.
Ці Фронт не той, ці сам народ?
Тут можам думаць што заўгодна,
ды ісціны у тым выток:
не ведаў Фронт свайго народа —
народ глядзеў у іншы бок.
Глядзеў туды, дзе ўсенародна
абраны "бацька", і цяпер
клянецца "запусціць" заводы
і адрадзіць СССР.
Жыццё ж не распісаць на нотах.
Палітыка — не ўлада нот.
Народны Фронт не стаў народным,
бо дужа верыў у народ.

* * *

Усе мы заложнікі лёсу,
які і сляпы,
і глухі,
і нямы.
Хачу аднаго, каб не позна
ўсвядомілі ісціну гэтую мы,
інакш не прыйдзе збавенне
з няволі,
што ціснe на нас,
як абцас;
інакш стаяць на каленях
і дзякаваць тым,
што настаялі нас.

Матчына слова

На гэтым свеце ўсё часова,
і мы часовыя на ім.
І толькі матчынае слова
не сыдзе у зямныя сховы
і не развеецца, як дым.
Яго не знішчаць цемрашалы
і не утопяць у дрыгву.
Любыя вынесе навалы
і пройдзе праз усе завалы,
каб абвясціць сабе:
"Жыву!"

* * *

Улады на карту
тое ставяць, дзе нацыі:
не з імі — за краты
або ў эміграцыю.

Прыйдзецца болей плаціць за кватэру

Савет Міністраў Беларусі зацвердзіў новы Тыпавы дагавор найму жылога памяшкання ў дамах дзяржаўнага жылога фонду.

Апрача таго, урадавай пастановай мясцовым органам улады, а таксама прадпрыемствам, арганізацыям і ўстановам, якія маюць жыллёвы фонд, даручана забяспечыць заключэнне з наймальнікамі жылых памяшканняў (акрамя інтэрнатаў і жылля ў спецыяльных дамах) новых дагавораў найму, падрыхтаваных на аснове Тыпавога дагавора. Міністэрству жыллёва-камунальнай гаспадаркі даручана ў трохмесячны тэрмін распрацаваць і зацвердзіць Правілы карыстання жылымі памяшканнямі.

Неабходнасць зацвярджэння новага Тыпавога дагавора найму жылых памяшканняў тлумачыцца ўступленнем у сілу (з 1 ліпеня 1999 года) новага Жыллёвага кодэкса, які, у прыватнасці, прадугледжвае кватэрную плату выходзячы з агульнай, а не жылой плошчы кватэр, як было прадугледжана раней дзеючым заканадаўствам.

Сяргей БАЛЫКІН.

Здарэнні

У самым цэнтры Магілёва знойдзена міна

У гарадскі штаб грамадзянскай абароны паступіла тэлефоннае паведамленне аб тым, што на бульвары Леніна ў Магілёве дворнікам знойдзена мінамётная міна часоў Вялікай Айчыннай вайны. Раён знаходжання снарада быў адразу ачэплены супрацоўнікамі міліцыі. Праз дзве гадзіны іх вывезлі за межы горада і знішчылі.

Па адной з версій, міна апынулася ў цэнтры Магілёва разам з зямлёй, якую прывезлі на гарадскія клумбы. Аднак афіцыйных каментарыяў паходжання снарада і ступені яго небяспекі пакуль не было.

Канстанцін УВАРАЎ.

Стоп-кадр

Кіраўнік Адміністрацыі прэзідэнта Міхаіл Мясніковіч (на першым плане) і віцэ-прэм'ер Васіль Доўгалёў сфатаграфаваны падчас работы форуму "Еўропа" ў нямецкім культурна-дзелавым цэнтры. Дзелавы выгляд, заклапочаныя твары... А справы ў нашай краіне ідуць усё горш і горш.

Фота IREX/ProMedia.

Стоп-кадр

На городской площади.

Фото IREX/ProMedia.

Не могу молчать

Дороги от слова "дорого"?

Добрый день, "Народная воля"!

Пишу в газету впервые, как говорится, наболело...

Живу я в Мозыре, часто приходится ездить по делам в Гомель. В Автюках — белорусском Габрове — не так давно поставили пост, собирают мзду за проезд. С легковых машин — 200 тысяч, с грузовых — 500. А с иностранцев вообще берут в валюте.

Местная газета "Мозырская неделя" пыталась провести расследование, кто за что берет и куда идут эти деньги. Но никто толком не знает, а кто знает — не говорит. Насколько мне известно, к заповеднику эта зона не относится. Но, наверное, Администрация президента решила разбогатеть таким способом. Потому и взялись чиновники курировать заповедники... Дорого стало ездить по дорогам Беларуси. Кто хочет, тот и берет с тебя деньги.

Лет десять назад на дороге с Мозыря до Бреста можно было встретить три поста ГАИ. Сейчас их девять. На каждом посту — минимум два гаишника, а то и четыре. Каждому за смену надо составить десять протоколов. А если хочешь продвинуться по службе, то и больше. И вот начинается: то валидол в аптечке просрочен, то еще какая-нибудь чепуха. А штраф — минимум 500 тысяч. 17 августа в Бобруйске старшина мне прямо сказал: "Извини, браток, у меня кончается смена, а двух протоколов не хватает", — и сделал "нарушение" из ничего.

В Федьковичах, что под Брестом, платим доллары, хотя по этой трассе мы проезжаем всего 40 км. А если не успел справиться за сутки, снова плати 25 долларов. В Дубровенском районе местные князьки сами собирают сбор за дороги.

Может, неспроста слово "дорога" так похоже на слово "дорого". Впрочем, в нашей стране в последние годы эта схожесть прослеживается. И неизвестно, куда идут собранные с водителей деньги. Во всяком случае, дороги в Беларуси не стали лучше...

В.БУЖАН.

г.Мозырь.

59 абразоў XIX стагоддзя перададзены супрацоўнікамі мытні Брэсцкаму абласному краязнаўчаму музею

Як паведаміў карэспандэнту намеснік начальніка мытні Мікалай Ігнацэвіч, за восем месяцаў 1999 года на Брэсцкай мытні было канфіскавана 727 абразоў і крыжоў на суму 28 мільярдаў 517 мільёнаў "зайчыкаў" (летась супрацоўнікам Брэсцкай мытні ўдалося прадухіліць вываз 805 абразоў, ацэненых па леташніх цэнах у 10 мільярдаў 7 мільёнаў рублёў). Асабліва дакладна аглядаюць мытнікі цягнік N9 "Масква—Варшава "Паланез" — штотыднёва ў міжстольнай прасторы вагонаў яны знаходзяць "безгаспадарныя" прадметы культу, якія кантрабандысты спрабуюць вывезці за мяжу.

Калі раней супрацоўнікі музеяў прыходзілі на мытню і па накладных атрымлівалі старадаўнія абразы, то цяпер, паводле слоў М.Ігнацэвіча, усё праводзіцца больш цывілізавана — перадача каштоўнасцяў праходзіць у прысутнасці прадстаўнікоў грамадскасці і журналістаў.

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

Цяга не да вучобы

Не паспеў пачацца новы навучальны год, як міліцэйскія зводкі аб правапарушэннях пачасціліся імёнамі злодзеяў-школьнікаў. У Расонскім раёне група шасцікласнікаў залезла ў сталовую і забрала з сабою прадуктаў харчавання на 20 млн. рублёў. Двое сябрукоў з сёмага і пятага класаў з Шаркоўшчынскага раёна вырашылі прыдбаць сабе і на продаж адразу шэсць калькулятараў, скраўшы іх з бухгалтэрыі. Кошт крадзенага склаў 9 млн. рублёў. Нічога святога, падобна, не засталося за душой у юных цынікаў.

Трое таксама шасцікласнікаў з Аршаншчыны вырашылі "паласавацца" на вясковых могілках, дзе скралі агароджу. Пасля таго, як на ўездзе ў Глыбокае знялі ахову паста ДАІ ля помніка-самалёта СУ-17 у гонар земляка-авіяканструктара П.Сухога, юныя вандалы знішчаюць тут усё, што можна адкруціць. На мемарыяльнай шыльдзе знік ужо цэлы радок слоў. Вядома ж, кагосьці за такі розбой зловяць, улупяць бацькам штраф, але праблема юнацкай злачыннасці не будзе вырашана, пакуль будзе працягваць падаць у бездань крызісу ўсё грамадства.

Уладзімір ШЫК.

Эхо "Чернобыльской молитвы"

Как знают наши читатели, мы уже давали на своих страницах несколько подборок с откликами на публикации в "Народной воле" фрагментов из книги белорусской писательницы Светланы Алексиевич "Чернобыльская молитва". А письма в редакцию все идут и идут — содержательные, искренние, взволнованные, благодарные.

Сегодня мы продолжим знакомить вас с этими письмами, напоминая: авторы лучших публикаций получат призы — книги Светланы Алексиевич с ее дарственной надписью.

Всю жизнь ненавижу фашизм

Мой муж, Коханский Федор Степанович, в 17 лет ушел добровольцем на фронт, четырежды был ранен, дважды контужен, много раз награжден. О нем писала "Комсомольская правда" в 1943 году. А умер он полтора года тому назад — не от ран и старости, а от рака крови.

Сразу после взрыва на Чернобыле у нас покраснели листья на яблонях, а ведь уверяли, что Витебщина — чистая. После дождя меня и многих других сильно мутило. Похоже, осадки были радиоактивные. В нашем магазине в те дни продавали дешевую говядину, и все ее покупали, радовались дешевке. Потом мы узнали, что мясо привезли из "зоны" после дезактивации...

Об этом можно много и подробно рассказывать. Болит сердце за мужа. Он мог еще жить и должен был жить. Но умирают ведь и молодые! И дети болеют. Это еще страшнее. Ну, а то, что творится в Беларуси, ниже всякой критики. Сбывается все, предсказанное в свое время Позняком.

Во время войны я служила (ушла на фронт добровольцем) в батальоне, состоящем в основном из белорусов. Отличные, дисциплинированные ребята, может, даже слишком дисциплинированные. Вот и сейчас эта "дисциплинированность", вернее, покорность, долготерпение, рабская психология ведут нас всех в пропасть. Вы не хуже, а, вероятно, и лучше меня это понимаете. Всю жизнь ненавижу фашизм, а он — на подходе. Мне 74 года, реально бороться со злом сил мало. Но сколько могу, борюсь. И не смирюсь.

Очень прошу редакцию "НВ" передать Светлане Алексиевич пожелания здоровья, счастья. Хороший она человек, побольше бы таких. Желаю ей и самой себе чистого неба над многострадальной Беларусью, избавления от диктатуры и движения нашей страны в цивилизованный мир.

С глубоким уважением —
Лина Григорьевна КОХАНСКАЯ.
Орша.

Это — документ мировой трагедии XX века

Уважаемая редакция газеты "Народная воля"!

С интересом и волнением прочел в Вашей газете фрагменты из книги Светланы Алексиевич "Чернобыльская молитва". И хочу сказать: книга эта является документом мировой трагедии XX века, она будет напоминать нашим потомкам, какую беду принесла народам правящая система в СССР, особенно нашей Беларуси.

Вот по этой причине наши власть предержащие, повернутые лицом в прошлое, всячески чернят эту книгу и ее автора. Тем самым они пытаются оправдать былую коммунистическую систему и ее руководителей, многие из которых и сейчас у нас сидят в руководящих креслах. Я хорошо помню, какая травля шла в советских СМИ неугодных системе писателей Пастернака, Солженицына и других, которые несли людям правду. Даже колхозников и рабочих, не читавших этих книг, подключали к этой травле.

Я ставлю Светлану Александровну Алексиевич в один ряд с такими выдающимися белорусскими писателями, как Василь Быков и Алесь Адамович. Они — наша гордость, ибо не пристраивались к системе, а писали то, что подсказывала их совесть. И никакие высокие награды не могли сбить их с пути. Чего нельзя сказать о некоторых других наших известных писателях и поэтах разных лет, которые в иное время, воспевая тирана Сталина, называли его "соколом". Подобных угодников и сейчас хватает. Они пишут по заказу власть имущих, продавая честь и совесть за крохи с барского стола. Я думаю, что такие произведения Светланы Алексиевич, как "Цинковые мальчики" и "Чернобыльская молитва", являются приговором системе, направленной против своего народа, в какие бы цвета она ни рядилась и какими бы красивыми лозунгами ни прикрывалась.

Я хочу от души поблагодарить писательницу за ее мужество и правду, которую она несет людям, невзирая на палки, что ставят в колеса ее творчества высокие начальники.

Надеюсь, что я еще смогу купить эти прекрасные книги, которые будут когда-нибудь изданы массовыми тиражами у нас в Беларуси. Желаю Светлане Александровне крепкого здоровья и новых творческих успехов. Верю, что ее не согнет никакая система.

За Вами правда и любовь честных людей! Хочу спросить через газету "Народная воля" Светлану Александровну: не думает ли она написать книгу о нашем экономическом Чернобыле — здесь поле деятельности для писателя необъятное...

Геннадий Иванович КОЧЕРГИН,
ветеран труда.
Витебск.

Ваша кніга мяне аглушыла

Добры дзень, Святлана Аляксандраўна!

Ваша кніга мяне аглушыла, ударыла сваёй праўдай, жыццёвасцю. Узрушаная, я адразу не змагла напісаць Вам. Стала яшчэ раз перачытваць усе Вашы кнігі, якія толькі змагла знайсці.

Чарнобыль я перажыла, жывучы ў Мінску. У гэтыя дні я вучылася на курсах павышэння кваліфікацыі, і на кожным перапынку мы выбягалі грэцца на сонейка. І чыталі газеты, у якіх было надрукавана: на Чарнобыльскай атамнай станцыі адбылася аварыя, якая хутка ліквідуецца. Потым кожны дзень са страхам чакала прыходу мужа дамоў. Яго маглі забраць "туды". Ён быў курсантам школы МУС.

Сталі з'яўляцца мастацкія творы пра Чарнобыль, сведчанні людзей пра гэтую аварыю. Але потым мы звыкліся з бядой. Цяпер, пасля Вашай кнігі, я разумею, што гаварыць пра Чарнобыль трэба заўжды — для таго, каб любіць жыццё.

Я пасля аперацыі на сэрцы атрымала інваліднасць. Ды больш пакутую ад думкі, што жыву ў краіне, дзе прайшоў чорным крылом Чарнобыль. Але і сярод гэтага страху не гіне адчуванне, што пакуль будуць такія жанчыны, як Вы, Святлана Аляксандраўна, са сваім разуменнем жыцця — можна яшчэ жыць! І таму Вялікі Вам Дзякуй за праўду, за голас, які Вы ўзнялі сярод хлуслівай цішыні і замоўчвання.

З пажаданнем дабра —
маладая пенсіянерка Таццяна ШМУРАДКА.
Мінск.

Чернобыль отнял наше будущее

Прочитана последняя страница... И ощущение ужаса от сознания глубины и масштабности трагедии, бесхозяйственности и безответственности сытых, думающих только о себе, о своей "шкуре" чиновников, допустивших эту аварию и державших в неведении население нашей республики остается навсегда.

Книга впечатляет приведенными в ней достоверными цифрами, фактами, философским и вместе с тем глубоко человеческим подходом и их осмыслению. И в "Исторической справке", и в исповеди Людмилы Игнатенко, да и на каждой странице книги — свидетельства незащищенности человека, нарушение его элементарных прав в нашем государстве.

Чернобыль — Черная быль... У людей забрали самое дорогое — отчий дом, землю, будущее детей, родных, близких, здоровье мужей, счастье любить и продолжать свой род.

Чудовищны лживость и молчание стоявших у власти преступников, которые заботливо, лишь для себя, подготовили дозиметры, нужные медикаменты, но под лозунгами патриотизма отправили в Чернобыль тысячи ликвидаторов на верную гибель.

Но кто призовет их к ответу? Кто учинит законный суд и предъявит иск им теперь, пока они живы?

Вспоминаю те апрельские дни. Звонит жена брата, воспитательница в детском саду, и предупреждает: мол, авария стряслась, надо закрыть форточки, делать влажную уборку и не выпускать ребенка на улицу.

Включаю радио — ни слова об аварии, будто ничего и не случилось. Бегу за сыном в детский садик, а малыши в песочнице копаются. Пришли домой. Мой ребенок, которого днем уложить спать всегда было проблемой, как неживой. Укладываю и вижу, что дитя само не свое...

Сама попадаю под радиоактивный дождь. Через год беременею. Рождается мертвый ребенок.

...Спасибо Вам, Светлана, за книгу, она очень нам всем нужна. Спасибо за гражданское мужество, за то, что не побоялись сказать правду "сильным мира сего" и простым людям.

Последние годы я жила без веры в то, что есть в Беларуси люди, несмотря ни на что борющиеся за права человека. Ваша книга убедила меня в обратном. Интересно, что думает мировая общественность? Ведь нынешние белорусские власти фактически не занимаются решением чернобыльских проблем. Нас обрекают на вымирание.

Работаю я в столичной школе и вижу, как быстро падает уровень здоровья детей, наблюдаю у них нарушение памяти, элементарного процесса запоминания. На одном из совещаний выступает медработник школы и зачитывает цифры:

Год	1996		1997		1998	
Количество уч-ся	1009	%	1011	%	1005	%
I группа здор.	389	39	204	21,9	177	20
II группа здор.	403	41,1	581	62,4	553	62,6
III группа здор.	123	12,5	140	15	145	16,4
IV группа здор.	4	0,4	5	0,5	8	0,9

I группа — это здоровые дети;
II — III группы — с диагнозом;
IV группа — инвалидность.

Наблюдается снижение количества здоровых детей и рост больных. Около 80 процентов учащихся имеют медицинский диагноз!

Надеюсь, что эти данные еще раз подтвердят важность проблемы Чернобыля не только в "зоне", но и в столице Беларуси.

С уважением и пожеланием успехов —
Элла Александровна БОГДАНОВА,
завуч СШ №118 г.Минска, учитель русского языка и литературы.

Мне было тогда два с половиной годика

Дорогая Светлана Александровна!

Пишет Вам Шестопалова Лена, переселенка из г.Хойники. В 1986 году мне было два с половиной годика. Теперь я большая, мне 15 лет. Вашу книгу "Чернобыльская молитва" я прочла в "Народной воле" несколько раз. Вырезала все фрагменты из книги и склеила в книжечку.

Когда читаешь строки жен ликвидаторов, которые умирали у них на глазах, слезы сами текут, а в горле стоит комок. Эти женщины нашли силы, чтобы довериться и рассказать Вам свою боль, боль Чернобыля. Потому что почувствовали, что Вы их слушаете всем сердцем.

Очень хочется иметь Вашу книгу. Да, нас, чернобыльских, называют "светлячками" и "ежиками". Это больно, но что делать?

Может, я не попаду в ту пятерку, кто получит Вашу книгу, но утешусь тем, что у меня есть своя, самодельная.

Дай Бог Вам силы, мужества, счастья и здоровья, Светлана Александровна!

С уважением —
Лена ШЕСТОПАЛОВА,
ученица СШ №18 г.Борисова.

З першых вуснаў

Вячаслаў КОРАНЬ:

"Беларускую мову нельга навязваць. Народ сам павінен яе палюбіць"

Так лічыць саліст гурта "Уліс". Адметны і папулярны, ён заўжды збірае шмат моладзі на сваіх канцэртах. І, нягледзячы на тое, што гурт мае статус "националистического", паслухаць яго прыходзяць юнакі і дзяўчаты розных палітычных перакананняў. Яны прыходзяць, каб пачуць сапраўдны беларускі рок.

Асабістая справа

Вячаслаў трапіў на Радзіму, калі яму споўнілася шэсць гадоў. Да гэтага жыў у Пскове. Бацька — ваенны ўрач, таму сям'я шмат пераязджала з месца на месца. Калі пытаюся ў Славы пра дзяцінства, ён не шматслоўны. "Ды якое яно магло быць у савецкай краіне? Звычайнае, шэрае, нічым не адметнае. Савецкая сістэма рабіла з нас марыянетак, вінцікаў... І гэта ўсё накладвала раўнадушны адбітак. Я быў спакойным, не эмацыйным хлопчыкам.

У дзяцінстве лічыў, што жыву ў самай заможнай і добрай краіне і радаваўся, што нарадзіўся менавіта тут. Быў перакананы: Савецкі Саюз — самае лепшае месца на планеце. Пасля таго як я пасталеў і, як кажуць, выйшаў у жыццё, зразумеў, што нам проста вельмі добра запудрывалі мазгі рознымі байкамі".

Пра творчасць

"Уліс" ніколі не ўбачыш на афіцыйных святочных "тусоўках". Не запрашаюць. Таму невыпадкова, што беларускіх рок-музыкантаў часта называюць падпольшчыкамі.

"А самы заняпаллы гурт з Масквы сустракаюць тут на "ўра", — кажа Вячаслаў, — гэта хоць ускосна, але сведчыць пра тое, што ў большасці нашых суграмадзян менталітэт як быў, так і застаўся каланіяльным.

Пра палітыку

Корань прытрымліваецца меркавання, што калі не будзеш цікавіцца палітыкай, то яна сама табой зацікавіцца. Па вобразе мыслення — анархіст, і супраць дзяржаўнасці ўвогуле.

— Слава, калі б ты на пяць хвілін стаў кіраўніком дзяржавы, твае першыя крокі?

— Я ім ніколі не буду і не хачу быць.

— Ну, а ўсё-такі?

— Зрабіў бы больш цывілізаванай падатковую сістэму.

— А што наконт нацыянальна-гістарычнай спадчыны?

— Ведаеш, я, безумоўна, за беларускую мову. Але лічу, што навязваць яе нельга. Гэта можа толькі адвярнуць народ. Трэба, каб беларусы яе палюбілі і прагнулі размаўляць толькі на ёй. Утопія? У чымсьці так, але я ўсё роўна застаюся пры сваім меркаванні: дасягнуць зменаў у нашым грамадстве можна толькі эвалюцыйным, а не радыкальным шляхам.

Пра музычную кар'еру

У якасці рок-музыканта Слава ўпершыню паспрабаваў сябе, калі вучыўся ў радыётэхнічным інстытуце. Адтуль, можна сказаць, і пачалася яго музычная кар'ера. Пасля быў гурт "Бонда", у якім Корань працаваў да тых часоў, пакуль не нарадзіўся свой музычны праект. Тады, натуральна, сышоў з "Бонды". Разам з сябрам-музыкам пачаў збіраць каманду. Так у 1989 годзе ўзнік "Уліс".

"Шмат думалі, як жа назваць наш гурт, — кажа Вячаслаў. І вось аднойчы ў рукі трапіў раман Джойса пад назвай "Уліс" (перакладзены на беларускую мову літаратарам Янам Максімюком). Спадабалася назва. Але галоўнае — сэнс. Калі коратка, то гэты раман пра вечнага вандроўніка. І для мяне гэтая назва азначае вандроўку перш за ўсё ўнутры сябе, пошук самога сябе, стан душы. "Уліс" — гэта нават не назва гурта, а наш унутраны свет, вобраз мыслення, вобраз жыцця...

Увогуле, і ўсе песні "Уліса" — пра ўнутраны свет чалавека і перажыванні. Ведаеш, калі на сцэну выходзіць які-небудзь спявак і завывае, што яго пацалавала каханая, а ён так разгубіўся, што не можа дыхаць... Гэта выглядае вельмі няшчыра. Таму мы спяваем пра тое, што самі перажываем. Можа, атрымліваецца часам неверша-творна, нясkладна, але на тое гэта і рок-музыка. Гэта — не паэзія. Гэта — энергетыка."

Айчынны гурт часцяком бывае за мяжой. Не раз збіраў поўныя залы ў Германіі, Англіі і Польшчы.

Пра планы

"У нас усё яшчэ наперадзе. Як той казаў, вось толькі жыццё пачынаю — на пенсію выходжу. Вось і мы толькі жыццё пачынаем. У нас шмат творчых планаў, якія мы збіраемся ажыццявіць у бліжэйшы час. Шкада толькі, што так шмат упіраецца ў грошы".

Пра журналістаў...

"Не існуе, на жаль, у сённяшняй Беларусі магутнага цэнтрысцкага выдання, — кажа Вячаслаў. Прэса падзелена. Недзяржаўная — сабе, дзяржаўная — сабе. І таму аб'ектыўнасці вельмі мала. Вазьму на сябе смеласць і параю айчынным "акулам пяра" больш гэтай самай аб'ектыўнасці. Каб не атрымлівалася, што кожны цягне коўдру на сябе. Падумайце пра нас, чытачоў..."

Вольга КЛАСКОЎСКАЯ.

Як зменшыць пагрозу памяншэння азону?

У пачатку верасня ў канферэнц-зале прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі адбудзецца аднадзённы семінар "Актуальныя праблемы даследавання і маніторынга атмасфернага азону".

Як паведаміў БелаПАН намеснік дырэктара цэнтра Міхаіл Турышаў, семінар праводзіцца ў адпаведнасці з "Дзяржаўнай навукова-тэхнічнай праграмай прыродакарыстання і аховы навакольнага асяроддзя". У семінары возьмуць удзел вучоныя НАН РБ і БДУ, спецыялісты Мінпрыроды і студэнты сталічных ВНУ.

Вынікі семінару будуць прадстаўлены грамадскасці і дзяржаўным органам краіны, адзначыў М.Турышаў. Паводле яго слоў, змяненне стану азонавага слоя ўяўляе вялікую пагрозу для жыцця насельніцтва Беларусі. "Памяншэнне азонавага слою садзейнічае павелічэнню ўзроўню біялагіна — актыўнага прыземнага ультрафіялетавага выпраменьвання, якое выклікае масу захворванняў, у тым ліку рак скуры, які сярод анкалагічных захворванняў насельніцтва краіны выйшаў на другое месца", — падкрэсліў М.Турышаў.

Марат ГАРАВЫ.

Прэс-канферэнцыя. Аб чым гаварылася?

Беларускімі мытнікамі пералічана ў даходную частку бюджэту больш за 65 трыльёнаў рублёў, ці 21,57 працэнта

Такія дадзеныя на прэс-канферэнцыі, прымеркаванай да Дня мытніка, які адзначаецца 20 верасня, паведаміў старшыня Дзяржаўнага мытнага камітэта (ДМК) Беларусі Вікенцій Макарэвіч.

Ён адзначыў, што ДМК мае сёння ўсе магчымасці для нармальнага кіравання мытняй і выканання пастаўленых кіраўніцтвам краіны задач. У выніку ажыццяўлення мытнага кантролю за восем месяцаў 1999 года выяўлена амаль 18 тысяч фактаў правапарушэнняў мытнага заканадаўства. Агульная сума канфіскаванага па справах аб кантрабандзе і адміністрацыйных мытных правапарушэннях склала больш за 1 трыльён 24 мільярдаў рублёў. Са студзеня па жнівень гэтага года цераз мытную мяжу Беларусі перамешчана 14 мільёнаў 315 тысяч тон грузаў (у 1998 годзе — 12 мільёнаў 257 тысяч); 23 мільёны 565 тысяч тон транзітных грузаў (у 1998 годзе — 26 мільёнаў 909 тысяч); праз мытную мяжу прапушчана 14,7 мільёна грамадзян (летась — 12,9 мільёна); каля 5 мільёнаў транспартных сродкаў усіх відаў.

Паводле слоў В.Макарэвіча, асноўныя цяжкасці беларускіх мытнікаў звязаныя з неабходнасцю ўдасканальвання матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння, рэканструкцыяй мытняў і пунктаў мытнага афармлення. Адначасова разлікі паказваюць, што з кожнага ўкладзенага ў мытню аднаго рубля дзяржава атрымлівае 33 рублі.

Беларускія мытнікі адчуваюць сур'ёзныя праблемы з кадравым забеспячэннем структур. Старшыня ДМК прызнаў, што сярод мытнікаў усё яшчэ далёка не рэдкія выпадкі праяў некарэктных адносінаў да грамадзян, непрафесіяналізму, хабарніцтва. Для паляпшэння працы з кадравым саставам мытнікамі створана ўласная служба бяспекі. У выніку ў 1998 годзе з мытні па розных прычынах і фактах злоўжывання службовым ста[illegible] былі звольнены [illegible] супрацоўнікаў [illegible] гэта дынаміка [illegible]лася і [illegible] звыш за 20[illegible]

Аляк[illegible]РЭШКА.

Народная Воля 17 ВЕРАСНЯ 1999 г.

Стоп-кадр

Новый рекорд для Книги Гиннесса?

Возможно, в Книге рекордов Гиннесса вскоре появится новая запись — "самая пожилая женщина, прыгнувшая с парашютом". Такого звания может удостоиться жительница норвежского города Ставангер Бьярне Мээлэнд. Испытать себя стропами она решила по случаю знаменательной даты — 18 августа ей исполнилось 100 лет.

Бьярне Маэлэнд в тандеме с инструктором прыгнула с высоты 3200 метров. "Это было замечательно. Просто фантастика!" — заявила отчаянная старушка, благополучно оказавшись на твердой земле. Свидетелями "исторического события" стали два офицера полиции, которые документально подтвердили факт прыжка для Книги Гиннесса. Так или иначе, норвежка побила рекорд другой дамы преклонного возраста, совершившей прыжок с парашютом в возрасте 99 лет. Правда, тогда рискованное мероприятие закончилось трагедией. Женщина получила травму и умерла две недели спустя.

Зеркало

Перенесен срок операции Горбачевой

Врачи университетской клиники германского города Мюнстера вновь перенесли срок операции по пересадке костного мозга Раисе Горбачевой, страдающей острой лейкемией. Как сообщили в "Горбачев фонде", состояние Раисы Горбачевой ухудшилось. В воскресенье у нее наступило состояние шока, и она помещена в отделение интенсивной терапии. Михаил Горбачев постоянно находится в клинике рядом с супругой.

Некоторые учителя России не получают зарплату с июля прошлого года

С начала учебного года в 11 регионах России продолжают бастовать учителя, требуя погашения долгов по зарплате. В акциях протеста принимают участие более 10 тысяч человек. По данным отраслевого профсоюза, общая задолженность по заработной плате педагогам превышает 11 миллиардов рублей. В одной из школ Тверской области зарплату не выплачивали с июля прошлого года. Наиболее масштабные акции протеста проходят в Читинской и Смоленской областях и республике Алтай.

Не утихает скандал по поводу отмывания российских денег

Западная пресса продолжает уделять большое внимание скандалу, связанному с отмыванием российских денег за рубежом. Газета "Уолл Стрит Джорнел" сообщает, что расследование, начавшееся в "Бэнк оф Нью-Йорк", проводится теперь в банках других стран, которым направлены списки лиц, подозреваемых в причастности к скандалу. Проверка идет в "Банке Австрия", крупнейшем в стране, и ряде других австрийских финансовых институтов. В Германии документация проверяется в "Дойче банке" и в "Дрезднер банке". Проверяют списки своих клиентов и их финансовые операции банки Франции и Швейцарии, включая финансовую группу "Креди Сюисс".

О чем спорят сербские оппозиционеры?

Оппозиционное Сербское движение обновления отказалось участвовать в намеченной на 21 сентября в Белграде демонстрации протеста против политики Слободана Милошевича. Отказ еще больше усугубил раскол в сербской оппозиции, вызванный разногласиями относительно методов отстранения от власти президента Югославии. Движение обновления, которое возглавляет Вук Драшкович, требует досрочных выборов. Оппозиционный Союз за перемены — Альянс за перемены — считает, что честные выборы возможны только после ухода Милошевича с поста президента.

Пиночет все еще под домашним арестом

Испания официально отвергла предложение Чили создать арбитражную комиссию для решения судьбы генерала Аугусто Пиночета, уже почти год находящегося в Лондоне под домашним арестом. Министр иностранных дел Испании Абель Матутес заявил в парламенте, что процедура экстрадиции Пиночета будет продолжаться. Пиночет был арестован в Лондоне по ордеру испанского судьи, который добивается выдачи бывшего чилийского диктатора, обвиняя его в преступлениях против человечности в годы его правления в Чили. Слушания по вопросу об экстрадиции начнутся в Лондоне 27 сентября.

Главные задачи Европейской комиссии

Главными задачами Европейской комиссии ее новый председатель Романо Проди считает обеспечение экономического роста в Европе и стабильности на Балканах, а также расширение Европейского союза. Выступая в Европарламенте, Проди предложил определить дату приема новых членов ЕС. Глава комиссии отметил также, что Европейскому союзу следует налаживать трансатлантическое сотрудничество с Соединенными Штатами, а на европейском континенте — укреплять отношения с Россией и Украиной.

Мир культуры

Фестиваль "Возвращение"

В Косово пройдет международный фестиваль балета, музыки и театра. Фестиваль называется "Возвращение" и был организован под эгидой ООН. Директор фестиваля — британская актриса Ванесса Редгрейв. В течение последних десяти лет косовары были практически отрезаны от остального мира, и приезд артистов из разных стран стал большим событием в Косово.

Мюзикл "Прекрасная игра"

Английский композитор Эндрю Ллойд-Уэббер заявил, что он работает над новым мюзиклом, который называется "Прекрасная игра". Сюжет мюзикла связан с драматическими событиями в Северной Ирландии и противостоянием католической и протестантской общин Ольстера. Главные герои мюзикла — футболисты-католики и протестанты, играющие в одном клубе.

Личная переписка

Америка — страна парадоксов

(Продолжение. Начало в №№170, 171)

Письмо третье

Чужие...

Бруклин, 1 декабря 1996 года.

Получили Ваши письма. Очень за Вас обидно: Виктор получил за три месяца 19 долларов, Андрея не положили в больницу, а только поставили на очередь.

Я смотрел передачу по телевизору про Ирак. Там средняя зарплата в месяц 3 долларов. Показывали детей — это полуголодные существа. До чего докатилась Беларусь! До уровня Ирака, где люди влачат полунищенское существование и за это славят своего вождя. Здесь все не так. За два часа работы невестка получает столько, сколько в Беларуси специалист высокого класса за три месяца.

9 сентября мы с Раей пошли в колледж. Изучаем английский. Там мы встретились с такими же, как и мы. Среди нас есть доктора и кандидаты наук, врачи, учителя и инженеры, специалисты высокой квалификации. Приехали из разных концов бывшего Союза: из Москвы и Хабаровска, Украины и Эстонии, Казахстана и, конечно, из родной Беларуси. И все они, как и мы, превратились в ничто. Без знания языка и основных американских законов мы никому не нужны. Наши знания не могут быть здесь востребованы. И поэтому нам плохо. Да, в Америке с голоду не помрешь. И одежда найдется. Но нам хотелось бы повернуть время вспять и доживать свой век там, где мы были людьми, — у себя дома, ибо, как сказано: "Не хлебом единым жив человек". К сожалению, это невозможно. И от этого становится больно и тоскливо.

Я знаю, что есть племена, словарный запас которых составляет всего 400—500 слов. Такое количество слов для общения можно быстро выучить. Но США — высокоразвитое государство, и небольшого словарного запаса не хватает.

Кроме того, США — это страна эмигрантов. Американский язык — это не классический английский, а только его вариант. В нем очень много жаргонных выражений, привезенных эмигрантами из разных стран. Грамматика очень сложная. Пишут — одно, а читают — другое. В качестве шутки наш преподаватель привела пример: "Пишется — Ливерпуль, а читается — Манчестер". За лесом исключений и правил не увидишь. Для облегчения учебы нам пришлось приобрести англо-русско-английский электронный словарь. Может, он есть и в Минске, не знаю: мы купили за 275 долларов последнюю модель. Все это очень удобно и хорошо, но не на старости лет, когда необходимо вживаться в чужую речь и в непривычную, чужую нам среду. Зачем нам было все это надо? Мы не можем этого пережить.

Как я уже писал, Соединенные Штаты — высокоразвитое и экономически очень сильное государство. Только на[illegible] здесь, начинаешь хорошо это понимать. Вся экономика построена на предприимчивости ее граждан, их законопослушании и налоговой системе. Ущемление человеческих прав по расовым или национальным признакам резко осуждается и строго карается законом. В банках и в магазинах, на транспорте и строительстве, на телевидении и в офисах — везде работают негры и китайцы, латиноамериканцы и белые — люди разных национальностей и рас. Хозяин имеет право не сдать квартиру при наличии животного, например, собаки, или маленьких детей. Но за отказ, обусловленный национальными или расовыми признаками, лендлорд (хозяин) привлекается к судебной ответственности.

Бостон — многонациональный город, и в силу этого в нем очень много культовых сооружений. Это костелы, церкви, синагоги, молельные дома. Каждый исповедует свою религию. Своеобразная архитектура таких зданий украшает город.

Вообще, Бостон, как, очевидно, и все города, имеет ярко выраженный центр с многоэтажными зданиями-небоскребами. В них находятся офисы и отели. Промышленные здания — в прилегающих к ним микрорайонах, где проживает основное население города. Здесь микрорайоны обычно называют городами. Например, Бруклин — это город, входящий в состав большого Бостона. У него свой муниципалитет, своя полиция, свой финансовый бюджет и т.д., и т.п. Малоэтажная застройка таких районов очень хорошо вписывается в рельеф и сохраняет природу. Обычно вокруг домов и вдоль улиц много деревьев. Есть и многолетние, которые могут обхватить только двa-три человека. В городе много парков, стадионов, теннисных кортов, бассейнов, фонтанов. Архитектура домиков вроде бы одна, но они отличаются друг от друга своими башенками, балкончиками, верандами. Все аккуратно выкрашено в разные цвета, на входных дверях закреплены большие венки из цветов и листьев, обвитые лентами, на верандах в горшочках подвешены цветы, в палисадниках помимо цветов и кустарника стоят всевозможные интересные безделушки и куклы. Все это придает особый колорит, отвлекает от мрачных мыслей, успокаивает.

Дома в основном деревянные. Точно такие, как в голливудских кинофильмах. Это не рубленые дома, как у нас. Основой является деревянный каркас из брусьев, обшитый с двух сторон толстой фанерой. Внутренние пустоты заполняются утеплителем. Для защиты от дождя и снега наружная сторона стены дополнительно оббивается рубероидом, поверх которого накладывают листы алюминиевой фольги. Все это обшивается гладкой вагонкой, укладываемой горизонтальными рядами внахлест, елочкой. Вода, не задерживаясь, легко стекает, не попадая внутрь конструкции. Поэтому в домах стены всегда сухие. Внутренняя сторона стены обшивается [illegible] пластиком или специальными листами, которые либо [illegible] либо оклеивают обоями. Сантехника и фурнитура удобны и хорошо смотрятся. Как правило, подвесных светильников нет. В основном освещение местное. Торшеры, бра, настольные лампы в сочетании с мебелью придают квартире особый уют и красоту. По окончании строительства привозят деревья, кусты и скатанный в рулоны дерн с травой. Деревья и кусты высаживают, дерн раскатывают. И все. Надо отметить, что все, начиная от фундамента и кончая последним гвоздем, продается в магазинах. Там же можно купить проекты и каталоги домов, получить консультацию. Что касается строительных механизмов и машин, то их берут в аренду, это значительно выгоднее, чем покупать самому. Самое дорогое в США — это жилье. Поэтому американцы при первой же возможности покупают его в собственность. В Америке есть три вида собственного жилья. Первый — это собственный дом. Хозяин оплачивает стоимость самого дома, земли, платит налог на недвижимость, платит за уборку, воду, топливо, делает ремонт, т.е. все расходы ложатся на плечи хозяина дома. Второй вид собственного жилья — это кондоминимум. Это часть дома, имеющая отдельный вход, небольшой земельный участок и гараж. В этом случае надо выкупить саму квартиру, оплачивать налог на недвижимость и ежемесячно платить домоуправлению небольшую сумму. Домоуправление обязано производить текущие ремонты, следить за коммуникациями, обеспечивать бесплатно водой и топливом, производить уборку. Третий — это приобретение просто отдельной квартиры в доме. Это — как наша приватизация. Есть хозяин дома, а ты купил у него квартиру.

В проявлениях чувств мы очень далеки от американцев. Здесь не принято и считается даже непристойным распространяться о своих проблемах. Хоть горишь, все равно все — о'кей! И улыбка на лице. Но мы не американцы и никогда уже ими не будем. Поэтому хочется и поплакаться. Да, мы в полной мере испытали "прелести" эмиграции. Когда смотрим российские новости и видим Минск, сердце так сжимается! Это участь всех эмигрантов нашего возраста. Молодые не признают ностальгии. И это их счастье! А ведь мы здесь только ради наших детей.

А теперь все строго объективно: без нытья и прикрас.

Своим материальным благополучием мы обязаны Америке. Сын и невестка работают в американских фирмах. За короткий срок им дважды повышали размер оплаты за 1 час. Теперь их обоюдный доход позволяет планировать образ жизни, принятый в США. Так вот, сын уже оформил все документы на покупку кондоминимума в спальном городе большого Бостона — в Столтоне. Это еще не собственный дом, а изолированная квартира в двухэтажном кирпичном комплексе с отдельным входом. Квартира в двух уровнях, 133 м² полезной площади. Вчера брокер [illegible] детей на новые квартиры, чтобы [illegible] ознакомить с автомати[illegible]

приехали обалдевшие от кухни. Многое нам уже знакомо: и моечная машина, и то, что органические отходы не собираются, а автоматически перемалываются и уходят в слив, а твердые отходы прессуются, аккуратно упаковываются в специальные пакеты и только тогда выбрасываются в контейнер, и прочее, и прочее. Но поразило то, что газовая плита сама себя моет. Включаешь аппаратуру. Подается моечный состав, выдвигаются щетки и — пошла работа. Вся плита доводится до блеска.

Мы не переезжаем вместе с детьми. Хотя сын и уговаривает нас, но мы боимся, что это повлияет на сроки получения нами субсидальной (государственной) квартиры. Одно дело — жить вместе в рентовой квартире, и совсем другое — жить у сына в его доме. Лучше не рисковать.

Американцы много работают, но и получают за свою работу!!! Умеют отдыхать, много путешествуют. В Америке много праздников, и празднуют их весело и красиво. Летом был праздник бега — первый, который мы видели. Казалось, что бежит вся Америка! Бежали семьями. Можно было видеть, как папа бежал с малышом на плечах, а мама катила перед собой коляску с другим ребенком. Ехали инвалиды в колясках. Приз победителю — 100.000 долларов. Кстати, он достался женщине из Германии — и такие были. Но дело не в призе, а в радости жизни. Здесь праздники не по определенным числам, а по дням недели. Например, сегодня, в последний четверг ноября, большой национальный праздник Америки — День Благодарения. История его связана с первыми колонистами, которых спасали от голодной смерти индейцы, научив их выращивать кукурузу, собирать клюкву и охотиться на больших индейских кур. Поэтому в этот день у всех американцев праздничное меню на столе: жареная индейка с клюквенным соусом и кукуруза. За неделю до праздника во всех супермаркетах был необычайный сейл — снижение цен на эти продукты. Можно было получить весь набор продуктов бесплатно в любом культовом заведении или в специальных офисах. Никто не должен был остаться без праздничного обеда. Сейчас я пишу письмо, а в духовке жарится индейка. Ее готовность я определяю по особому пластмассовому термометру, который был вставлен в ее грудку. Термометр выскочит — значит, индейка готова! Вот так!

В качестве резюме: американцы очень хорошо живут и поэтому цепляются за жизнь. Здесь много глубоких стариков и инвалидов. Все они — под опекой (и какой!!!) государства. Уму непостижимо, как это выдерживает экономика США.

Не теряю надежды, что мы еще встретимся. А пока, спасибо за письма. Пишите!

Семья ДЕЙЧ.

На снимке: *деловой центр Бостона. Характерной и отличительной чертой архитектурного стиля этого города является соседство ретро и модерна.*

(Продолжение следует.)

Знаёмцеся

Калі закончана карціна, у задуме мастака новая

І так — праз усё жыццё вясковага жывапісца Кандрата Кізаева, якому споўнілася 90 гадоў

Голас у тэлефоннай трубцы гучаў слаба, але адразу ж падаўся знаёмым, хоць і чутым да гэтага адзін толькі раз — два гады таму, падчас вернісажу ў Клецкім гісторыка-этнаграфічным музеі.

— Ці помніце, была на той маёй выставе яшчэ няскончаная карціна, "Нетры" называецца? — пытаўся Кандрат Сямёнавіч. — Дык вось, закончыў, у рэшце рэшт, сам сабе да 90-годдзя дарунак зрабіў...

Што тычыцца "дарунка", дык гэта рэдкі выпадак, калі мастак вырашыў пакінуць сабе ўласнае тварэнне. Ён любіць адорваць іншых, і шчодрасць яго, можна сказаць, не ведае межаў. З многіх дзесяткаў напісаных палотнаў ні аднюсенькага не пусціў на продаж. І дома скарбы не хавае. Яшчэ толькі піша, а ўжо прыкідвае, каму на гэты раз зрабіць сюрпрыз. Вакол жа яго столькі добрых, сардэчных людзей, якіх ён любіць і якія любяць яго, хай будзе ім памяць...

Не дзіўна, што персанальную яго выставу ў райцэнтры даводзілася збіраць літаральна "па нітцы", звозіць карціны, "рэквізаваныя" на нейкі час у блізкіх і знаёмых. Затое і свята атрымалася на ўсіх — душэўнае, шчырае, узнёслае. Прыйшлі дарослыя і дзеці, шматлюдны натоўп радасна вітаў вядомага і шануемага ў раёне чалавека, які прыехаў з вёскі ў атачэнні дзяцей і ўнукаў. Ад гэтай цеплыні, прыветнасці людзей, што даўно сталі яму землякамі, стары мастак маладзеў на вачах, нібы не было за плячыма цяжару доўгіх-доўгіх гадоў.

Так сталася, што саратавец родам, ён апынуўся на Беларусі ў першыя ж гады пасля вызвалення ад гітлераўцаў: прыехаў дапамагаць у аднаўленні гаспадаркі, разбуранай вайной. Усё яму тут даўно стала родным і блізкім — сваім, усё зраслося з сэрцам: ягоная вёска і наваколле, дзе ён ведае ўсіх і ўсе ведаюць яго; някідкая, але такая спеўная прырода. Тут, у ціхім кутку, на баравым і палявым абшары — невычэрпная крыніца яго натхнення, творчай свабоды і фантазіі.

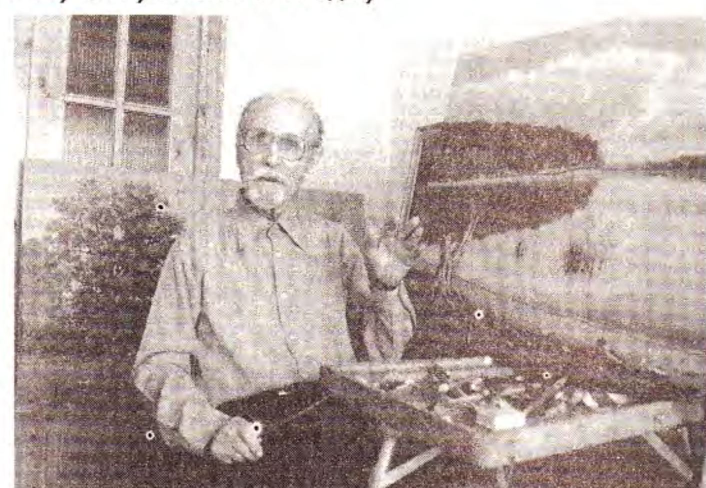
Самадзейны мастак, галоўная прафесія якога, як і ў бацькоў, звязана з чыгункай, шмат дзе пабываў і шмат чаго пабачыў. І шмат якія ўражанні ўвасобіў сваім пэндзлем: неўтаймоўную марскую стыхію, веліч горных вяршыняў, гарачы подых паўднёвай пустыні. Але яркая, кідкая экзотыка не засціць, а толькі адцяняе сціплую, непаўторна-кранальную красу беларускіх краявідаў — звыклых воку, але кожны раз па-новаму ўбачаных праяў навакольнага свету.

Кандрату Сямёнавічу, вытанчана-інтэлігентнаму і знешнім выглядам, і творчым почыркам, ніколі не даводзілася жыць у вялікіх гарадах, сур'ёзна вучыцца жывапісу. Маленькія гарадкі, пасёлкі, а апошнія дзесяцігоддзі — вёска ў Клецкім раёне, дзе няма карцінных галерэяў, буйных музеяў, прафесійнага мастакоўскага асяроддзя, здавалася б, — не самае спрыяльнае месца для развіцця таленту. Але калі ён, "закладзены самой прыродай", спалучаецца з няўрымслівай дапытлівасцю і ўпартасцю ў самаадукацыі, нястомнай працавітасцю і вечна юным здзіўленнем перад хараством — тады і лёс, і плён такога творцы не могуць быць пустымі.

І як было не радавацца таму багаццю, якое разгарнуў перад вачыма сяброў адораны сэрцам чалавек. Мноства карцін самых розных жанраў на той выставе — толькі драбнічка, зробленая Кандратам Сямёнавічам за дзесяцігоддзі захопленага шчыравання на ніве мастацтва: пейзажы, партрэты, нацюрморты, шматфігурныя кампазіцыі на гістарычныя тэмы...

— Цікава, якім быў ваш першы твор, Кандрат Сямёнавіч?

— А вы ж яго бачылі — на самым пачатку экспазіцыі. Цудам нейкім, не інакш, захаваўся яшчэ з далёкай дзіцячай пары. Мы жылі тады ў пасёлку Новаказалінск на чыгуначнай станцыі ў Казахстане...

Сапраўды, цуд. На пажоўклым аркушы паперы з датай "1925" — надоўга спыненае далёкае імгненне, што прывабіла падлетка, які любіў блукаць сярод стэпавага прыволля. Лёгка і ўпэўнена, без ценю "вучнёўства" накідала тады рука аловачны эцюд: конь-агонь з раздзьмутай ветрам грывай, трывожна ўзнятай галавой. Здаецца, яшчэ імгненне — і ён, чуючы небяспеку, сарвецца з месца, паляціць у нязведаную далеч. І, сам не ведаючы таго, даляціць аж да канца стагоддзя...

Столькі назіральнасці, трапнасці і выразнасці, столькі адчувальнасці жывога ў гэтым сціплым накідзе колішняга хлопчыка, што міжволі задаеш сабе пытанне: а дзе мяжа між так званым самадзейным і прафесійным мастацтвам? І ці існуе яна ўвогуле? Агульнапрынятыя крытэрыі — наяўнасць дыплома адпаведнай навучальнай установы, членства ў Саюзе мастакоў — ставяць нярэдка чыста фармальны бар'ер перад талентам, што называецца, ад Бога, які імкнецца спасцігнуць таямніцы свету і майстэрства бясконцай працай душы, прагай пазнання, самаўдасканалення. Не ўсе іх адольваюць — адзінкі. І, лічу, Кандрат Кізаеў — сярод іх.

Не ўпэўнена, што кожны дыпламаваны прафесіянал здольны, як той падлетак з далёкай, згубленай у бяскрайніх стэпах глухамані так выказаць нястрыманую радасць праз "партрэт"... галёша. Так, празаічнага гумавага галёша на малюнку, які прынёс тагачаснаму школьніку перамогу на конкурсе юных талентаў. Кандрат Сямёнавіч памятае, якая гэта была падзея ў іх небагатай сям'і — рэдкая па тым часе абноўка для сына. Той не мог ніяк наглядзецца на гэты блішчасты доўгачаканы цуд. І галёш, намаляваны простым алоўкам на шматку паперы ў абсалютна рэалістычнай манеры, атрымаўся падобным на жывую істоту з характарам свайго юнага гаспадара: вясёлы, няўрымслівы, ззяючы ад задавальнення, ён імкнецца хутчэй у дарогу і нават бездараж...

Жывая непасрэднасць пачуцця, адухаўленне ўсяго, да чаго дакранаецца рука і сэрца, вострым зрок і філіграннасць увасаблення задуманага спадарожнічаюць яму ўсё жыццё і не падуладныя ўзросту.

Ён любіць углядацца ў людскія твары, знаёмыя і незнаёмыя. Любіць разгадваць характары і лёсы, чытаць кнігу жыцця з яе мудрагелістымі пісьмёнамі. Партрэты з-пад яго пэндзля пазначаны глыбокім псіхалагізмам, пранікненнем ва ўнутраны свет чалавека. Асабліва ўражвае партрэт маці: стрыманы, нават суровы каларыт, строгая манера пісьма, а якая гама думак і адчуванняў! У вобразе простай, шмат перажыўшай жанчыны раскрываецца натура моцная і мужная, не страціўшая ў выпрабаваннях жаночай годнасці, дабрыні і спагаднасці.

Ён вельмі любіць кветкі, лічыць іх сімвалам кахання, хараства і ўсяго самага ўзвышанага, што ёсць на зямлі. Нават цэлы эстэтычна-філасофскі трактат напісаў на гэтую тэму! Кветкі на яго палотнах выглядаюць проста па-каралеўску: і свежыя, аблітыя расой гронкі бэзу, і сціплыя палявыя рамонкі, і гордыя восеньскія вяргіні, і пяшчотныя званочкі.

Ён умее бачыць прыгожае вакол сябе і не стамляецца пісаць прыроду ў яе вечна зменлівай вабнасці. Пейзаж — яго самы любімы жанр. Ідзеш ад карціны да карціны — нібы вандруеш разам з жывапісцам па маляўнічых ваколіцах яго вёскі, іншых паэтычных мясцінах нашай зямлі. Удыхаеш на поўныя грудзі водар палёў, слухаеш шэпт збажыны і пошум дрэў, акунаешся ў вясновую свежасць зеляніны і раскошу восеньскіх барваў. "Лясная паляна", "Свежы вецер", "Цішыня", "Перад дажджом" і іншыя пейзажы дыхаюць шчырым замілаваннем і пяшчотай да гэтай зямлі, роздумам аб вечным. На адной з карцін, навеянай старажытнымі паданнямі беларусаў (яна называецца "Бацька-Нёман), магутны дух апетай народам ракі ўвасоблены ў выяве мудрага сівога асілка. Ён сядзіць у задуменні над хуткаплыннымі хвалямі, што коцяцца з мінулага ў будучае і, здаецца, бачыць тое, што закрыта ад нас, мітуслівых і бяздумных: куды плывём — і ці даплывём? Ці не перасушым, як воды гэтай былiннай ракі, і сваю памяць, і сумленне?

Тады ж на выставе ў Клецку нельга было не звярнуць увагу на яшчэ адно, не зусім закончанае палатно, якое завяршала экспазіцыю, сцвярджаючы: патрыярх жывапісу яшчэ не ставіць кропку ў сваёй творчасці, наперадзе ў яго яшчэ многа працы. Таямнічыя лясныя нетры, куды не кожны адважыцца ступіць, прыцягваюць нейкай эпічнай сілай і загадкавасцю, подыхам таго амаль страчанага нерушу, які мы павінны вярнуць маці-прыродзе і сваім нашчадкам.

Ён нарэшце дапісаў свае "Нетры". У работу, якая давалася нялёгка, уклаў усю душу і майстэрства і лічыць яе галоўнай у сваім жыцці. Яна яму вельмі дарагая, ён нават сумаваў па ёй, калі гасцяваў доўгі час у дачкі-мінчанкі. Але цяпер вось сустрэўся з ёю — родныя спецыяльна ездзілі за карцінай у вёску і цяпер любуюцца ёю разам з творцам. І я ўбачыла яе тут у завершаным выглядзе. А ў хуткім часе, верагодна, убачаць і сталічныя гледачы — на будучай выставе ў Мінскім абласным цэнтры народнай творчасці.

...Гады пакрысе бяруць сваё, рука ўжо стамляецца хутчэй, чым калісь. Але верыцца: будуць, будуць новыя творы, у яго ж столькі новых задум і прыкідак. Сам жа гаворыць:

— У мяне, старога чалавека, хараство абуджае маладосць, прагу жыцця, творчасці.

Хай збудзецца ўсё, што задумана, шаноўны Кандрат Сямёнавіч. З 90-годдзем Вас, дарагі чалавек! Зямны паклон Вам за жыццёвы і творчы подзвіг, нястомнае служэнне прыгожаму.

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.

На здымку: *і не скажаш, што Кандрату Сямёнавічу Кізаеву — 90...*

Фота Віктара ГАНЧАРЭНКІ.

Здарэнні

У апошнія дні ў Беларусі зафіксавана каля дзесятка тэлефонных званкоў аб быццам бы закладзеных бомбах

Паводле звестак, атрыманых у грамадскай ініцыятыве Хартыя'97, каля дзесятка ананімных тэлефонных паведамленняў аб закладзеных бомбах, ніводнае з якіх не пацвердзілася, паступілі ў праваахоўныя органы Беларусі ў перыяд з 10 па 14 верасня.

Ва УУС Брэста па тэлефоне "02" паведамілі, што замініравана адна з сярэдніх школ горада. У Навагрудскі РАУС па тэлефоне невядомы паведаміў, што міна закладзена на плошчы Леніна, дзе святкаваліся ў гэты момант "Дажынкі-99". У Гомелі быў гэткім жа чынам "замініраваны" чыгуначны мост праз Сож. У Гродне ў мясцовы штаб грамадзянскай абароны патэлефанаваў невядомы мужчына. Ён сказаў, што ўвечары будуць узарваныя гарадскі гатэль і аўтавакзал горада Астравец. Ні бомбы, ні той, хто паведаміў пра гэта, не знойдзены.

Як паведамляе Хартыя'97, тэлефонныя тэрарысты затрыманы ў Навагрудку і Гомелі. Імі з'явіліся навучэнец ПТВ і беспрацоўны, якія раней таксама "жартавалі" падобным чынам.

Юрый АЛЯКСЕЕЎ.

Прэзідэнт Украіны афіцыйна пацвердзіў, што Беларусь не была прадстаўлена на Ялцінскім саміце ў сувязі з патрабаваннем Еўрапейскага Саюза

Прэзідэнт Украіны Леанід Кучма афіцыйна пацвердзіў, што Беларусь не была запрошана на нядаўні Балта-Чарнаморскі саміт у Ялце, у якім бралі ўдзел прадстаўнікі 22 краін, у сувязі з патрабаваннем Еўрапейскага Саюза.

Як паведамілі ўкраінскія інфармацыйныя крыніцы, падчас рабочай паездкі па Абухаўскім раёне Кіеўскай вобласці, Леанід Кучма заявіў, што Беларусі "быў аб'яўлены фактычна байкот". "Ёсць спецыяльнае рашэнне ЕС і была зроблена заява аб тым, што калі Беларусь будзе браць удзел у сустрэчы на вышэйшым узроўні ў Ялце, то дэлегацыя ЕС не будзе браць там удзелу", — сказаў прэзідэнт Украіны.

БелаПАН.

Цэнтральны ваенны аркестр Міністэрства абароны Беларусі прыняў удзел у Міжнародным фестывалі ў Францыі

Цэнтральны ваенны аркестр Міністэрства абароны Беларусі пад кіраўніцтвам яго галоўнага дырыжора народнага артыста Беларусі Міхаіла Берсана прыняў удзел у Міжнародным фестывалі духавых аркестраў, які праходзіў у французскім горадзе Бецюн, што недалёка ад Ліля.

Аркестры з Беларусі, Польшчы, Германіі, Англіі, Шатландыі і іншых краін бралі ўдзел у шэсці па горадзе, пасля чаго прадставілі свае праграмы на яго цэнтральнай плошчы. У рэпертуары Цэнтральнага ваеннага аркестра Міністэрства абароны Беларусі былі маршы, творы класікаў, у яго суправаджэнні выступалі спевакі. Сярод іх былі саліст Тэатра музычнай камедыі, заслужаны артыст Беларусі Аляксей Ісаеў, заслужаны артыст рэспублікі Уладзімір Яскевіч, лаўрэат Міжнароднага конкурсу салістка Нацыянальнага акадэмічнага тэатра оперы Беларусі Алена Шведава.

Апрача ўдзелу ў фестывалі, прадстаўнікі Беларусі выступілі з канцэртамі ў правінцыі Па-дэ-Кале.

Вера КРОЗ.

Чулі?

Футбольную зборную Беларусі можа ўзначаліць Эдуард Малафееў?

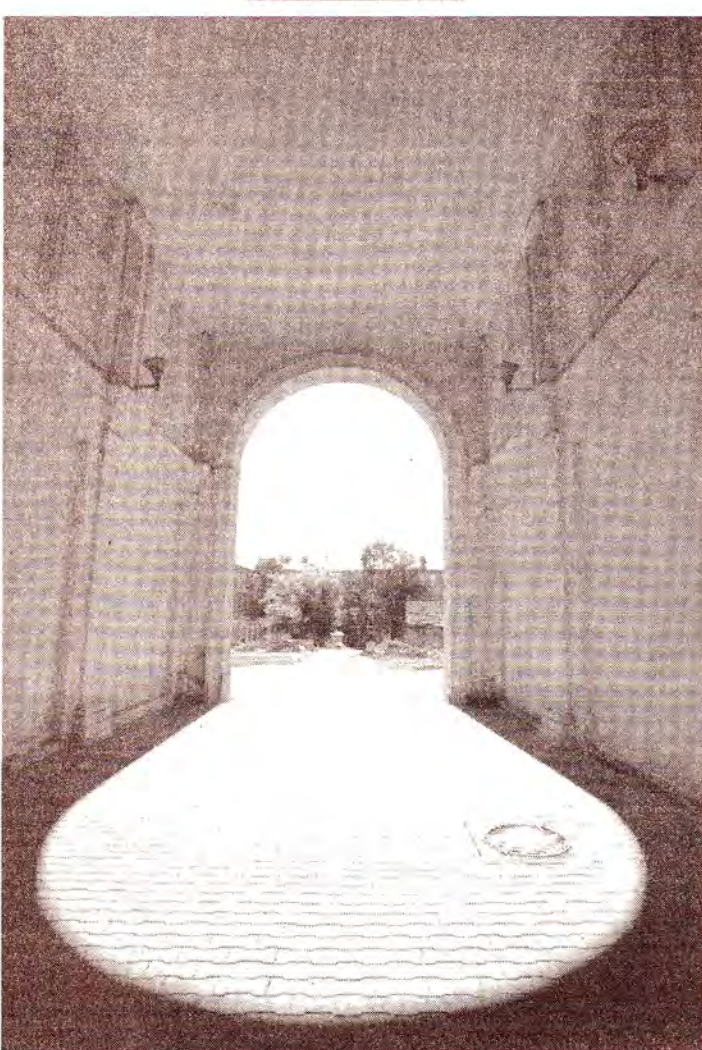
Беларуская федэрацыя футбола (БФФ) працягвае пошук кандыдатаў на пасаду галоўнага трэнера нацыянальнай зборнай краіны. Рашэнне павінна быць прынята на пасяджэнні бюро выканкама БФФ, якое адбудзецца 17 верасня (першапачаткова яно планавалася на 13 верасня).

Паводле звестак БелаПАН, на пасяджэнні са справаздачай аб выступленнях у адборачным турніры чэмпіяната Еўропы 2000 года павінны выступіць трэнеры нацыянальнай і маладзёжнай зборных — Міхаіл Вергеенка і Веніямін Арзамасцаў, а таксама Іван Савосцікаў і Юрый Пышнік. Пасля гэтага прызначана вырашыць пытанне аб лёсе Міхаіла Вергеенкі. Акрамя Людаса Румбуціса і Анатоля Байдачнага, ягонае месца могуць заняць Сяргей Алейнікаў і Эдуард Малафееў, які ў 1982 годзе прывёў мінскае "Дынама" да залатых медалёў чэмпіяната СССР. Лёс трэнерскага месца будзе вырашаша пры непасрэдным удзеле кожнага з кандыдатаў: і Э.Малафееў, які трэніруе зараз каманду другой расійскай лігі — "Пскоў", і С.Алейнікаў, які пасля завяршэння спартыўнай кар'еры жыве ў Італіі, 17 верасня будуць у Мінску. Як вядома, у гэты дзень пройдзе развітальны матч Сяргея Алейнікава, у якім возьме ўдзел мінскае "Дынама" ўзору 1982 года пад кіраўніцтвам Э.Малафеева.

На думку спецыялістаў, найбольш прыдатны ў прафесійным плане кандыдатурай з'яўляецца Людас Румбуціс. Зрэшты, магчымы і іншы, "пераходны" варыянт, пры якім Веніяміна Арзамасцава прызначаць выконваючым абавязкі галоўнага трэнера на час падрыхтоўкі і правядзення апошняга матча адборачнага турніру ЧЕ-2000 супраць зборнай Італіі 9 кастрычніка ў Мінску.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Стоп-кадр

Солнечная арка.

Фото IREX/ProMedia.

Спорт

За год до Сиднея

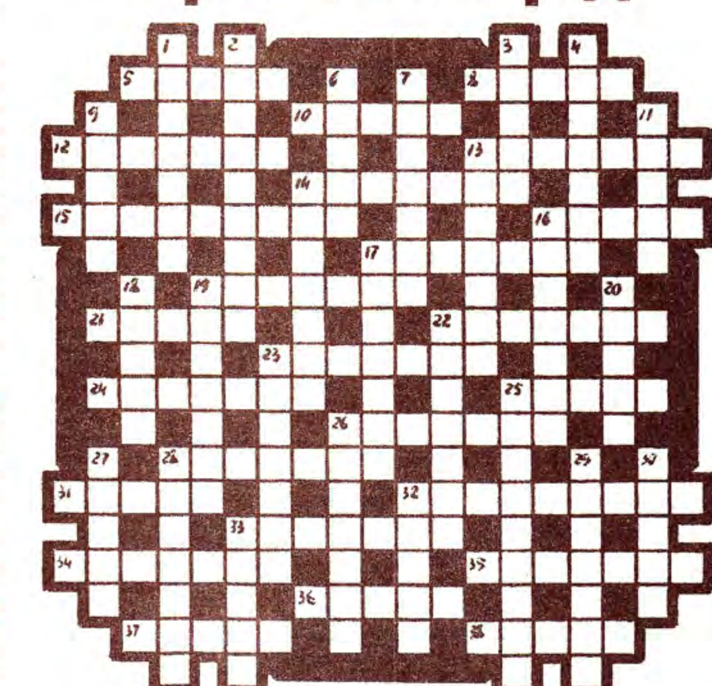
Ровно год осталось до открытия XXVII летних Олимпийских игр, которые пройдут в Сиднее с 17 сентября по 4 октября 2000 года. И ровно за год до этого знаменательного события в ресторане "МакДональдс", что по проспекту Скорины в Минске, открылся олимпийский пресс-центр. Каждый месяц, то есть 12 раз в году, здесь будут собираться отечественные спортивные журналисты, которых будут информировать о ходе подготовки белорусской олимпийской сборной к главному старту четырехлетия.

Последние же новости таковы. Как рассказал заместитель министра спорта и туризма Александр Григоров, который является руководителем белорусской делегации в Сиднее, наши спортсмены уже завоевали 91 олимпийскую лицензию. Они завоеваны в 10 видах спорта — легкой атлетике, пулевой стрельбе, плавании, академической гребле, гребле на байдарках и каноэ, настольном теннисе, прыжках в воду, современном пятиборье, стрельбе из лука, парусном спорте. Темпы завоевания лицензий, по словам замминистра, не ниже, чем в прошлом олимпийском цикле. Всего же планируется завоевать порядка 160—170 путевок (в том числе в таких видах, как спортивная и художественная гимнастика, прыжки на батуте, вольная и греко-римская борьба, бокс). В Атланте-96, к слову, участвовало 155 наших спортсменов в 22 видах спорта, и было завоевано 15 медалей (одна золотая, шесть серебряных и восемь бронзовых). Что касается медальных планов на Сидней, то планируется выступить по крайней мере не хуже, чем в Соединенных Штатах.

Как заметил А.Григоров, на первых для суверенной Беларуси Олимпийских играх мы выехали за счет спортсменов, которые большей частью готовились в сборных командах Советского Союза — больших шлифовальных машинах, делавших "огранку" наших "бриллиантов". Теперь же нам придется опираться исключительно на свои силы. Так что предстоящая Олимпиада по сути дела будет для белорусского спорта своего рода моментом истины. Она покажет, насколько серьезно мы можем готовить первоклассных спортсменов, способных бороться за самые высокие места.

Дмитрий ЕРМАК.

Кроссворд

По горизонтали: 5.Лепешка, выпекаемая на Кавказе из пшеничной муки. 8.Болотная птица с длинным клювом. 10.Глухой звук от трения, легкого соприкосновения чего-нибудь с чем-нибудь. 12.Название некоторых среднеазиатских видов деревьев рода ильм. 13.Отсутствие воспоминаний о событиях определенного периода. 14.Галерея под землей или внутри массивного сооружения. 15.Президент Казахстана. 16.Город на реке Ишим. 17.Вилообразное рыболовное орудие. 19.Космодром в России. 21.Красная утка. 22.Крупная промысловая рыба семейства осетровых. 23.Российский писатель, автор романа "Танки идут ромбом". 24.Государство в составе СНГ. 25.След, накатанный лыжами. 26.Город и порт в Ирландии. 28.Съедобный гриб. 31.Город в Таджикистане на реке Пяндж. 32.Кормовое растение семейства злаков. 33.Бурление, испарение жидкости от сильного нагрева. 34.Подставка в виде шкафчика для установки компаса на судне. 35.Завернутые во что-нибудь вещи. 36.Хищная птица отряда соколообразных. 37.Снежный барс. 38.Балет В.Власова.

По вертикали: 1.Шапка на меху с широкими наушниками. 2.В бильярде — удар шаром, отскочившим от другого, рикошетом в третий. 3.Частное сельскохозяйственное предприятие. 4.Президент Польши в начале 90-х годов. 6.Кастрированный хряк. 7.Город в Челябинской области. 9.Вязкая разновидность каменного угля. 11.Ручной инструмент для доводки и зачистки деревянных изделий. 13.Народный артист СССР, снявшийся в фильмах "Трактористы", "Два бойца". 14.Личность, особа. 16.Река в Предкавказье. 17.Тот, кто устанавливает цену, производит оценку чего-нибудь. 18.Роман Ф.Достоевского. 19.Часть речи. 20.Свет от осветительных приборов. 22.Место, по которому что-либо рассечено, разрез. 23.Саморастворение тканей и клеток под действием их собственных ферментов. 25.Австралийская птица отряда воробьиных. 26.Разновидность гармони. 27.Насекомое отряда двукрылых. 28.Артиллерийское орудие для навесной стрельбы. 29.Русская и белорусская свистковая флейта. 30.Пряное и лекарственное растение семейства губоцветных. 32.Артист балета, народный артист СССР. 33.Сдобный белый хлеб цилиндрической формы.

Ваше здоровье

Рецепты народной медицины

Дорогие читатели "Народной воли"! Два из предлагаемых ниже рецепта я узнала от своих соседей по даче, а третий услышала по радио 8 сентября 1999 г.

Чтобы избавиться от пяточных шпор и сильнейших болей в пятках, необходимо в стакан опустить 1 сырое яйцо (в скорлупе) и залить его 100 г уксусной эссенции. Поставить стакан на 7 суток в холодильник. Затем достать яйцо (оно будет, как сваренное) и выбросить.

Взять 100 г сливочного масла, 1 сырое яйцо и хорошенько взбить. В полученную массу влить жидкость из стакана и все тщательно перемешать. Содержимое поставить на 10 суток в холодильник и только после этого использовать!

Никаких компрессов не делать, можно сжечь ногу. Просто втирать, можно утром и вечером. Надевать шерстяные носки. Лечение необходимо продолжать в течение 21 (!) дня, и после этого Вы получите превосходный результат.

* * *

При сильных болях в суставах помогают листья и стебли топинамбура. Для лечения необходимо взять 1—1,5 кг зеленой массы, измельчить до 5—10 см, сложить в большую кастрюлю (5—8 л), залить водой и поставить на огонь. Кипятить 20—25 минут, затем отвар процедить в ванну, корыто, таз или бочку, разбавлять горячей водой в соотношении не менее 1:5, но не более 1:7.

Если дома есть ванна, полежите в этом зеленом отваре 10—15 минут, а затем вымойтесь с мылом. Если ванны нет, то попарьте в одном тазу руки, ноги, а в другом в это же время посидите.

Чтобы приготовить раствор для ванны из сырых клубней, надо взять их не менее килограмма. Вымыть, порезать и сделать такой же отвар, как из зеленой массы.

Можно использовать сушеные стебли и листья. 300—400 г сушеной массы варить 40—50 минут, затем процедить через дуршлаг в емкость. Отвар должен быть темно-коричневого цвета.

Из сушеных клубней также можно делать отвары. Необходимо 100—150 г сухих клубней, которые варят 40—45 минут.

Ванны можно принимать как ежедневно, так и с перерывами в 1—2 дня. Одни чувствуют облегчение через 3—5 процедур, другие — через 20—40. Но имейте в виду, что через каждые 20 ванн надо делать перерыв на 15—20 дней. И так до полного выздоровления.

* * *

Если сильно болят суставы, натрите их пучком свежей мокрицы или дикой моркови. Дикую морковь надо применять с осторожностью, держать на коже не более пяти минут, иначе может образоваться ожог.

Два гады пазбаўлення волі за тое, што ўкусіў міліцыянера

Дрыбінскі раённы суд Магілёўскай вобласці прыгаварыў да двух гадоў пазбаўлення волі 38-гадовага магілёўскага кіроўцу К., які ў чэрвені гэтага года ўкусіў супрацоўніка міліцыі.

Згодна з матэрыяламі следства, К. быў спынены ў Дрыбіне супрацоўнікамі ДАІ пры кіраванні аўтамабілем у нецвярозым стане. Мабыць, усведамляючы сваё незайздроснае становішча, кіроўца выйшаў з машыны і падышоў да міліцыянераў, трымаючы ў руке нож і... палку сухой каўбасы. Адчуваючы нядобрае, "даішнікі" вымушаныя былі звязаць п'янага кіроўцу, пасля чаго ён і ўкусіў аднаго з міліцыянераў.

Канстанцін УВАРАЎ.

1 кастрычніка першую групу адпачываючых прыме санаторый "Белая вежа", размешчаны ў Камянецкім раёне Брэсцкай вобласці

Як паведаміў намеснік міністра сацыяльнай абароны Пётр Сікорскі, ужо завершана будаўніцтва першай чаргі гэтага санаторыя, які ствараецца на базе былога ваеннага гарадка.

Апрача таго, сёлета павінна завяршыцца будаўніцтва аздараўленчага комплексу для інвалідаў ва ўрочышчы Вяжуці Маладзечанскага раёна Мінскай вобласці. Такім чынам, у падпарадкаванні Мінсацабароны будзе знаходзіцца чатыры санаторыі.

П.Сікорскі таксама паведаміў, што цяпер міністэрства вядзе будаўніцтва 17 аб'ектаў, з іх 5 — па праграме "Дзеці-інваліды". Рэалізацыя гэтай праграмы, паводле яго слоў, "знаходзіцца пад самым жорсткім кантролем Адміністрацыі прэзідэнта". Сярод аб'ектаў — дзіцячы рэабілітацыйны комплекс па вуліцы Севастопальская ў Мінску, які павінен уступіць у дзеянне ў першым паўгоддзі 2000 года і разлічаны на адначасовае аздараўленне 120 дзяцей, якія пакутуюць ад хвароб апорна-рухальнага апарату.

Марат ГАРАВЫ.

У посла США машину не угоняли

Не успел посол Соединенных Штатов Америки Дэниел Спекхард приехать в Минск, как поползли слухи о том, что некие недоброжелатели угнали его автомобиль. Однако, как удалось нам выяснить, данные слухи так и оказались слухами. Их не подтвердили ни в пресс-службе УВД Мингорисполкома, ни в самом посольстве США. Более того, как рассказала нам первый секретарь американской амбасады Даяна Мокси, этого не могло случиться в принципе. По той простой причине, что Спекхард пока не успел обзавестись своей машиной в Минске. "Он ведь только что приехал. Какой может быть автомобиль?" — сказала г-жа Мокси.

Дмитрий ЕРМАК.

Ответы на кроссворд, опубликованный 10 сентября

По горизонтали: 7.Халат. 9.Вагон. 10.Старт. 11.Барк. 13.Гама. 14.Анафора. 15.Фрахт. 17.Кагор. 19.Ага. 21.Услада. 25.Анализ. 28.Бакст. 30.Кобура. 31.Фиалка. 32.Маргарита. 33.Малина. 34.Кадило. 35.Авеню. 36.Пассаж. 38.Даллас. 41.Ара. 43.Марля. 46.Пикап. 48.Кантата. 49.Этна. 50.Ника. 52."Татра". 53.Алжир. 54.Тиран.

По вертикали: 1.Забор. 2.Раб. 3.Палата. 4.Колода. 5.Юта. 6.Араго. 8.Такт. 10."Смак". 12.Катод. 13.Галун. 16.Азу. 18.Газ. 20.Гексаметр. 22.Ступица. 23.Агама. 24.Абордаж. 25.Аттитюд. 26.Имандра. 27.Бокал. 29.Акула. 31.Факел. 36.Пар. 37.Абака. 39.Аркан. 40.Сак. 41.Анналы. 42.Апатия. 44.Абзац. 45.Ялта. 46.Пакт. 47.Архар. 49.Эра. 51.Аид.

Хочаце — верце, хочаце — не верце

Будучы тыдзень: зоркі прадказваюць

Авенам — каханне. Па словах астролагаў, надыходзячы перыяд жыццёвай актыўнасці будзе звязаны для вас з узаемадзеяннем з публікай, вырашэннем усялякіх спрэчных пытанняў і ўменнем весці дыялогі "на роўных". Не выключана, што на пачатку гэтага тыдня вы будзеце здольныя прадэманстраваць "вышэйшы пілатаж" свайго майстэрства. Праўда, дзеля гэтага вам, магчыма, давядзецца паехаць у камандзіроўку альбо проста перагледзець некаторыя погляды адносна асабістай творчасці.

Цяльцам — поспех. Верагодна, праблемы павышэння ўзроўню свайго майстэрства прыцягнуць да сябе вялікую частку вашай увагі і сіл у надыходзячым жыццёвым цыкле. Магчыма, у сярэдзіне тыдня вам давядзецца плённа папрацаваць, а таксама прааналізаваць свае рамантычныя прыгоды і ўдзел у авантурных праектах, якія, на думку астролага, паступова пачнуць губляць сваю актуальнасць. Некаторыя з вас хутчэй за ўсё будуць здольныя вызначыць тую галіну жыцця і дзейнасці, на якую давядзецца звярнуць увагу і прыкласці высілкі ў наступным месяцы.

Блізнятам — фінансавыя цяжкасці. Хутчэй за ўсё, вецер перамен дакранецца да розных галін вашай дзейнасці. Ад таго, як вы ўспрымеце гэтыя змены, мяркуюць зоркі, цалкам будзе залежаць поспех альбо няўдача ў рэалізацыі планаў, задум і напрацовак. На пачатку гэтага тыдня вы, не выключана, здолееце з поспехам абараніць уласныя інтарэсы і з зайздроснай дыпламатычнасцю вырашыць шэраг спрэчных сітуацый, звязаных з асабістым жыццём. Другая ж палова тыдня адкрые вам шырокія перспектывы для пашырэння існуючых сувязяў, наладжвання творчых кантактаў і сяброўскіх сустрэч.

Ракам — хвалю перамен. На пачатку гэтага тыдня, верагодна, вам будзе спадарожнічаць поспех у розных галінах даследаванняў. Акрамя гэтага, сцвярджаюць зоркі, у вас з'явіцца магчымасць разлічыцца з некаторымі даўгавымі абавязацельствамі. Тыдзень запомніцца некаторымі спрэчнымі рэлігійнымі і філасофскімі поглядамі, маральнымі і ідэалагічнымі стэрэатыпамі, цікавымі падарожжамі і пашырэннем кругагляду. Дарэчы, падзеі тыдня запатрабуюць ад вас пільнай увагі і высілкаў у надыходзячым жыццёвым цыкле. Не выключана, што вам будзе даволі праблематычна суаднесці свае кепска ўсвядомленыя жаданні з патрабаваннямі волі і здаровага сэнсу.

Львам — перашкоды і выпрабаванні. Як сцвярджаюць планеты, надыходзячы перыяд вашай жыццёвай актыўнасці абавязкова закране ваша фінансавае становішча, заслугі перад грамадствам і здольнасць адказваць за свае словы. Аднак гэта, на думку астролагаў, зусім не азначае, што вы раптоўна станеце непрызнаным геніем. Проста вам давядзецца дакладна разабрацца ва ўласных намерах. На пачатку тыдня хутчэй за ўсё поспех будзе вас падпільноўваць ва ўсіх відах заняткаў, што спрыяюць пашырэнню кругагляду і павышэнню агульнакультурнага і духоўнага ўзроўню. Выхадныя, на думку астролагаў, лепш за ўсё правесці ў спакойнай атмасферы, не хапаючыся за рэалізацыю буйных планаў і грандыёзных ідэй.

Дзевам — змену настрою. Доўгатэрміновыя творчыя планы і праекты, перспектывы і стасункі з аднадумцамі, верагодна, прывабяць значную частку вашай увагі. На пачатку гэтага тыдня вы, верагодна, здолееце выказаць сябе як цудоўны арганізатар, што, дарэчы, несумненна адаб'ецца на вашай рэпутацыі і папулярнасці, калі вы будзеце здольныя перайсці тую мяжу, за якой прыгожыя і правільныя на першы погляд словы ператвараюцца ў канкрэтныя, але ўжо значна менш прывабныя дзеянні. Верагодна, вы нарэшце адчуеце, як пачнуць губляць сваю значнасць праблемы, што непакоілі душу на працягу апошняга месяца.

Шалям — пацалункі. Як сцвярджаюць планеты, на гэтым тыдні вам давядзецца стаць даследчыкам уласных глыбінь і разабрацца ў некаторых дасюль нават невядомых матывах сваіх учынкаў. У сярэдзіне тыдня, хутчэй за ўсё, вы здолееце паспяхова спланаваць сваю бліжэйшую будучыню і атрымаць ад паплечнікаў па творчасці даволі каштоўную інфармацыю. Планеты рэкамендуюць вам імкнуцца вырашыць па магчымасці ўсе набалелыя, спрэчныя пытанні і непаразуменні, а таксама скончыць важныя, раней распачатыя справы да бліжэйшых выхадных.

Скарпіёнам — небяспеку. Тыдзень, хутчэй за ўсё, запомніцца вам узмоцненымі клопатамі пра ўласныя жыццёвыя сілы і творчы імідж. На пачатку тыдня, мяркуюць астролагі, вам давядзецца пакапацца ва ўласных глыбінях і цалкам разабрацца з некаторай неправеранай і сумніўнай інфармацыяй, якая, шчыра кажучы, даўно вам надакучыла. Зоркі раяць вам на гэтым тыдні таксама пазбягаць плётак і дробязных інтрыжак. Не выключана, што амаль незнаёмыя, але ў душы вельмі блізкія людзі змогуць зразумець адзін аднаго, як кажуць, з паўслова.

Стральцам — сяброўскія парады. Напэўна, на гэтым тыдні вас будуць адольваць пытанні матэрыяльнага дабрабыту: як зарабляць грошы і правільна іх траціць, але пры гэтым не здрадзіць свайму творчаму шляху. Верагодна, некаторыя праблемы ў асабістым жыцці запатрабуюць ад вас праяў дыпламатызму і ўмення выходзіць са складаных сітуацый без якой-небудзь шкоды для сябе. Дарэчы, не выключана, што ў вас больш вострай стане творчая інтуіцыя і вы зможаце знайсці дасціпныя спосабы для выказвання сваіх даволі арыгінальных знаходак.

Казярогам — калектыўную дзейнасць. Надыходзячы перыяд вашага жыцця паставіць вас перад праблемамі творчасці. Здольнасць сумленна спаборнічаць, гуляць і забаўляцца, сцвярджаюць планеты, прыцягне да сябе вашу ўвагу. Прыкладна ў сераду—чацвер вы маеце шанц схапіць за хвост удачу і стаць удачлівымі падчас публічных выступленняў і сумесных узаемавыгадных партнёрскіх узаемадзеянняў. Атмасфера юнацкага рамантызму і жадання спазнаць усё ў гэтым свеце можа некаторых з вас зрабіць лёгкімі на пад'ём і захапіць страсцю да падарожжаў і незвычайных прыгод.

Вадалеям — тэлефонныя размовы. Тыдзень запомніцца вернасцю традыцыям, народным рамёствам і культурнай спадчыне. Не выключана, што ў гэты час могуць узняцца пытанні наконт выяўлення вашага майстэрства, якія вы, па словах астролагаў, будзеце ў сілах паспяхова вырашыць. Толькі не згубіце гэты час і некалькі каштоўных шанцаў для набыцця карысных знаёмстваў з уплывовымі асобамі. Магчыма, перад некаторымі паўстануць праблемы скрупулёзнай прапрацоўкі ідэалаў і аналізу веравызнанняў, перакананняў і маральных каштоўнасцяў.

Рыбам — мары і фантазіі. Праблемы завязвання новых і пашырэння ўжо існуючых творчых сувязяў, уменне правільна і поўна выкарыстоўваць мову і аперыраваць інфармацыяй, а таксама пытанні навучання стануць асноўным аб'ектам вашай увагі амаль што на працягу надыходзячага перыяду актыўнасці. На пачатку гэтага тыдня вы, верагодна, здолееце паспяхова набыць неабходныя для справы рэчы і забяспечыць матэрыяльную базу для некаторых сваіх задум. Праўда, дзеля гэтага трэба будзе трошкі рызыкнуць. У выхадныя вы, верагодна, адчуеце надзвычайны прыліў энергіі, творчых сіл, бадзёрасці і жадання дзейнічаць, нягледзячы ні на якія перашкоды.

ЧАСТНЫЕ ОБЪЯВЛЕНИЯ

Куплю

Частотомер, генератор, прибор КСП, КСМ. **Тел. 268-14-09.**

Старые фотоаппараты, объективы, значки. **Тел. 253-24-41.**

Желчные камни коров: 7$/г — целые, 4$/г. — лом. Инфо: а/я 16, Брест 224028. **Тел.: (0162) 23-68-32, 41-60-37.**

Продаю

Слуховые аппараты внутриушные, ФРГ. 210 у.е. **Тел. (0162) 20-08-17.**

Эл.тельфер. **Тел. (017) 234-61-32.**

Дом с хозпостройками в Воложинском районе. Цена договорная. **Тел. 235-96-43.**

Шины на "МАЗ" и "КамАЗ" (3 комплекта) новые, недорого. **Тел. 211-72-19.**

Брус и колонны (византийский стиль) для внутренней и наружной отделки. **Тел. 260-80-94.**

Памятники разные. **Тел.: 222-11-93, 234-85-34. Без выходных до 20.00.**

Услуги

Помощь в получении лицензий и сертификатов. **Тел. 216-49-84.**

Настройка пианино по всей Беларуси. **Тел. 258-48-49.**

Получение лицензий. **Тел. 277-85-28.**

Штукатурные работы выполнит бригада женщин (стаж 25—30 лет): быстро, качественно и недорого. **Тел. 211-72-19, с 18.00.**

Профилактика радикулита, остеохондроза, болезней опорно-двигательного аппарата, нервных расстройств, аллергии. Восточный массаж, биомеханическая стимуляция. Опыт — 20 лет, стажировка в Израиле (клиника Шарон). Лиц. №155 от 21.04.98 г. по 21.04.2003 г. Минздрава РБ. **Тел.: 231-94-14, 231-45-47, 231-30-38.**

Ксерокопия — 10.000 рублей. **Тел. 241-69-02.**

Выполним комплексный ремонт квартир в срок, гарантия. **Тел. 232-35-86.**

Коррекция фигуры, уменьшение веса, избавление от целлюлита. **Тел.: 284-36-77 (салон), 221-52-41 (диспетчер).** г.Минск, пр.Ф.Скорины, 46а. Лиц. №693 от 4.08.1995 г. до 4.08.2000 г. выдана исполкомом Центрального р-на г.Минска.

Ищу работу

Столяра, можно разовую. Имею свой материал. **Тел. 260-80-94.**

Разное

Пошук нашчадкаў роднай крыві на амерыканскім кантыненце. А/с №46 "Пошук". 210015, г.Віцебск-15. e-mail: water@mail.usa.com

Пятница, 17 сентября

БТ

6.30 Доброе утро, Беларусь!
7.00 Новости.
7.10 Доброе утро, Беларусь!
8.15 Политические диалоги.
8.40 Потребительская корзина. Социально-экономическая программа.
9.00 Новости.
9.10 ТВ — школе. История Беларуси. 11-й класс. "Культура Беларуси конца XVIII — первой половины XIX века".
9.45 Телебарометр. Прогноз погоды.
10.00 Уроки Н.Новожиловой.
10.25 Усадьба. Программа для дачников.
11.00 Новости.
11.10 Новые имена.
11.20 "Верность любви". Телесериал (Италия).
12.15 Сделано в Беларуси. Минский завод колесных тягачей, Гомельское научно-производственное объединение "Сейсмотехника", Минский завод шестерен.
12.30 Четвертое измерение. Научно-популярная программа.
13.00 Новости.
13.15 Дневной сеанс. О.Табаков и Т.Васильева в худ.фильме "Путешествие мсье Перришона" ("Мосфильм").
14.35 "Сегодня, 60 лет назад..."
15.00 Новости.
15.10 Сериал для детей "Девочка и океан" (Австралия).
15.35 Окружающий мир. "Потерпевшим от аварии на ЧАЭС — особое внимание".
16.00 Регион. Передача из Бреста. К 60-летию воссоединения Западной Белоруссии с БССР.
16.25 "Риск-версия". Телеигра.
17.00 Торжественное заседание и концерт мастеров искусств, посвященные 60-летию воссоединения Западной Белоруссии с БССР.
19.00 Новости.
19.15 "Наша марка". Док.фильм (ТО "Телефильм").
19.30 "Сегодня с вами..." Председатель сельскохозяйственного коллективного предприятия "Остромечево", член-корреспондент Академии аграрных наук Республики Беларусь Алексей Скакун.
19.55 "Верность любви". Телесериал (Италия).
20.45 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
21.55 Новые имена.
22.05 Навстречу "Дожинкам-99". "Дожинки-98". Праздничный концерт мастеров искусств Беларуси на Республиканском фестивале в Несвиже.
23.45 Новости.
23.55 Криминальная хроника.
00.00 Белорусский хит-парад.

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.00 Новости.
08.15 "Во имя любви".
09.15 Маски-шоу.
09.45 Человек и закон.
10.25 Смак.
10.45 "Семейные тайны".
13.30 Программа "Вместе".
14.15 Худ.фильм "Капитан "Пилигрима".
15.45 Сериал "ТАСС уполномочен заявить..."
17.15 Джентльмен-шоу.
17.45 "Женские истории".
18.15 Док.детектив "Операция "Топаз".
18.45 Поле чудес.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.45 Детектив "Роман без окончания".
22.10 Песня-99.
23.15 Триллер "В пасти безумия".

РТР

05.30 Доброе утро, Россия!
06.00, 07.00, 08.00, 16.00, 18.00, 20.00, 00.00 Вести.
07.15 Дежурная часть.
08.20 Гомеопатия и здоровье.
08.30 Диалоги о рыбалке.
09.00 Сериал "Миледи".
09.55 Серила "Лето нашей тайны".
15.30 Мультсериал "Морские псы".
16.20 "Башня".
17.00 "Слушается дело".
18.30 "Городок".
19.00 Сериал "Короли российского сыска".
20.45 Детектив "Крутые".
22.45 Сериал "Жара в Лос-Анджелесе".
23.45 Дежурная часть.
00.20 Горячая десятка.
01.15 Магазин на диване.

КУЛЬТУРА

07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры.
07.25 "Поиски Сатаны". Док.фильм.
08.20 "Венец".
08.45 Консилиум.
09.10 "Час полнолуния". Худ.фильм.
10.25 Поклонникам Терпсихоры.
10.45 "Российский курьер".
11.40 После новостей...
12.00 Сериал "Цирк Умберто".
12.50 Живое дерево ремесел.
13.00 "Эфир планеты золотой..."
13.45 "Про больших и маленьких", "Бегемот и солнце", "Братец Кролик и Братец Лис". Мультфильмы.
14.15 "Вместе с Фафалей".
14.30 "Время музыки". Тележурнал.
15.00, 17.30 Новости.
15.10 Сериал "Кукла".
16.30 Д.У.Гриффит. "Сборник N1".
17.40 К 100-летию со дня рождения Е.И.Габриловича. Е.Габрилович. "Последний автограф".
18.00 "Очевидное — невероятное. Век XXI".
18.25 Страна Фестивалия.
18.55 "Театр одного художника".
19.15 Чудо-сказка.
19.50 "Царская ложа".
20.30 Загадка архива Мандельштама.
20.45 После новостей...
21.05 "Час полнолуния". Худ.фильм.
22.30 "Кто там..."
22.45 Играет пианист В.Виардо.

НТВ

05.00, 05.30, 05.45, 06.00, 06.30, 06.45, 07.00, 07.30 Сегодня утром.
05.15, 06.15, 07.15 Спорт, погода.
05.20, 06.20, 07.20 Криминал.
05.35 Карданный вал.
05.50, 07.45 Впрок.
06.35 Мультфильм.
06.50 Большие деньги.
07.55 Сериал "Д.Д.Д. Досье детектива Дубровского".
09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
09.30 Сериал "Граф Монте-Кристо".
10.25 Служба спасения.
11.30 "Старый телевизор" вспоминает: "Бумбараш".
13.30 Сериал "Скорая помощь".
14.25 Док.сериал "Мафия".
15.30 Сериал "Захватчики".
16.25 Впрок.
16.50 Сериал "Любовь и тайны Сансет Бич".
17.40 Криминал.
18.40 Герой дня.
19.00 Боевик "Мастер востока".
20.35 Профессия — репортер.
21.45 "Криминальная Россия".
22.15 Комедия "Боже мой, как низко я пала!".
00.15 "Антропология". Программа Д.Диброва.

TV-6

05.55, 12.05 День за днем.
07.45, 17.10, 00.15 Дорожный патруль.
08.00, 10.00, 12.00, 14.00, 16.00 ТСН-6.
08.10, 00.25 Те Кто.
08.25 СВ-шоу.
08.50, 09.50, 14.15 Телемагазин для минчан.
09.00 Сериал Скарлетт".
10.05 Наша музыка: Кабаре-дуэт "Академия".
11.05 Вкусная передача "Пальчики оближешь".
11.30 Мультфильмы.
14.05 Мультфильм "Уроки музыки".
14.40 Сериал "Просто Мария".
15.30 Мультсериал "Серебряный конь".
16.10 Сериал "Приключения Шерли Холмс".
16.35 Диск-канал.
17.30 Сериал "Грейс в огне IV".
17.55 Шоу Бенни Хилла.
19.00 Новости дня.
19.25 Скандалы недели.
19.55 Боевик "Боковые удары".
21.45 Обоз.
23.55 Шесть новостей дня.
00.45 Радиохит.
01.45 Знак качества.

8-й канал

18.00 Программа Кеннета Коупленда.
18.25, 20.25, 21.55 Мой дом, моя крепость.
18.30 Художественный фильм "След дождя".
20.00 Актер Ник Нолте.
20.30 Вечарніца.
20.45 Сериал "Север и Юг". 8-я серия.
21.40, 23.45 Погода на завтра.
21.45 Между прочим.
22.00 Ник Нолте в детективе "Когда нет проигравших".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 229-28-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 229-29-04.
E-mail : nv@irex.minsk.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае.

Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. В. Харужай, 13. Падпісаны ў друк у 21.00. Фармат А-2. Тыраж: суботні — 61050 экз., у другія дні — 55000 экз. Заказ №1075